Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ № 88 (8828). ● 30 апрель, 1986 йил ● ЧОРШАНБА ● Баҳоси 3 тийин

ҒОЛИБЛАР

КОЛХОЗДА бригадалараро ташкил этилган ўзаро социалистик мусобақага якун чиқарилди. 1 Май арафасида барча тадбирларни пухта ва сифатли бажарган Солижон Жуманов бошчилигидаги бригада аъзолари ғолиб чиқишди. Улар Оққўрғон районидаги Охунбобоев номли колхозда биринчилар қатори чигит экишни якунлаб, тўла ундириб олган эдилар. Механизаторлар Ҳусан Абдувалиев, Шокир Арслоновлар биринчи культивацияни ҳам сифатли якунладилар.

Айни кунларда коллективнинг Жўра Саидназаров, Баҳром Сулаймонов, Мусақул Турсунов, Тўхта Умрзоқов, Холдор Ҳидирбоев, Ўсар Абдуҳолиқов сингари аъзолари бошқа агротехника тадбирларини сифатли ўтказишда барчага ибрат бўлишаяпти. Улар эрта-индин яганани ҳам бошлаб юборишади.

Ўн иккинчи беш йилликнинг дастлабки йилида бригада деҳқонлари 132 гектар ернинг ҳар гектаридан megплан-даги 33 центнер ўрнига 40 центнердан пахта йиғиштириб олиш мажбуриятини қабул қилишган.

Қ. РАЖАБОВ.

● Долзарб мавзуда суҳбат

АГРОСАНОАТ: КУЧЛАРНИ БИРЛАШТИРИШ САМАРАСИ

Ўзбекистонда агросаноат комплексини бошқаришнинг янги структурасини шакллантириш тугалланди. Минглаб хўжаликлар, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш ва қайта ишлаш корхоналари, қурилиш бўлинмалари ягона раҳбарлик соҳасига ўтди. Бу ерда халқ хўжалигида банд бўлган аҳолининг 45 проценти меҳнат қилмоқда, улар республика ялпи маҳсулотининг ярмидан кўпроғини ишлаб чиқармоқдалар. Ана шу кенг кўламли қайта ташкил этишнинг мақсадлари ва вазифалари, Ўзбекистон агросаноат комплексини ривожлантириш истиқболлари тўғрисида ЎзТАГ мухбири Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, республика Агросаноат давлат комитети раиси И. Ҳ. Жўрабеков билан суҳбатлашди.

— Исмоил Ҳакимович, Ўзбекистон агросаноат комплексини бошқариш системасини ташкилий жиҳатдан қайта қуриш қандай ўтди ва бу қайта қуриш нималарга қаратилди? Балки ҳозирнинг ўзида, дастлабки босқичда бошқарув янги системасининг афзалликлари амалда намоён бўлгандир? Шундай мисоллар борми?

— Мамлакатимизда агросаноат комплексини қайта ташкил этиш, Агросаноат давлат комитетини тузиш Озиқ-овқат программаси қабул қилингандан кейин авж олдириб юборилган улкан ишнинг мантиқий давоми бўлди.

Қайта қуриш бошқарув структурасини тубдан яхшилашга, раҳбарликнинг иқтисодий методларига ўтишга қаратилган. Қишлоқ хўжалиги ва у билан боғлиқ бўлган тармоқларни яхлит орган сифатида амалда бошқаришни таъминлаш, фаннинг ишлаб чиқариш билан, қишлоқ хўжалигининг қайта ишловчи саноат билан алоқасини мустаҳкамлаш лозим бўлади.

Республика бўғинидан тортиб район бўғинларигача агросаноатнинг яхлит структурасини барпо этиш юзасидан жуда катта ишни синчиклаб бажаришга тўғри келди. Бу идораларнинг биноларидаги вивескаларни шунчаки алмаштириш эмасди. Қайта қуриш давомида ортиқча штатлар ва бўғинлар тугатилди, бўшаб қолган мутахассислар хўжаликларни мустаҳкамлаш учун ишлаб чиқаришга юборилди.

Умуман республика бўйича агросаноат комплексининг бошқарув соҳаси ходимлари умумий сони 29,2 процент камайди. Ҳар бир ходимнинг қарийб ойлик ўртача иш ҳақи 155 сўмдан 200 сўмгача етди. Бу иш шунчаки эмас, балки ҳар бир ходимнинг умумий ишга қўшадиган ҳиссасини ҳисобга олган ҳолда бажарилди.

Агросаноат бирлашмалари капитал маблағларни, материал ресурсларни планлаштириш ва қайта тақсимлашда катта имкониятларга эга бўлдилар. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг яқинда эълон қилинган қарори туфайли агросаноат бирлашмалари фаолиятининг иқтисодий омиллари кучайтирилди. Буларнинг ҳаммаси ўз самарасини бермоқда. Қишлоқ хўжалигида биринчи квартал якунлари ҳам шундан далолат бериб турибди. Квартал якунлари ўтган йилдагидан анча юқори бўлди. Бироқ кишиларнинг психологиясини ўзгартириш, эскирган иш методларидан воз кечиш учун ҳали кўп иш қилиш лозим.

Биз, шу ишни эндигина бошладик. Бутун мамлакатимизда янги органларнинг ишини яхшилаш йўллари изланмоқда. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети яқинда «Мамлакат агросаноат комплексида хўжалик юритишнинг иқтисодий механизмини янада такомиллаштириш тўғрисида» қарор қабул қилдилар. Апрель ойининг бошларида КПСС Марказий Комитетида бўлиб ўтган кенгашда партия, совет, хўжалик органларининг мазкур қарорни бажариш соҳасидаги вазифалари муҳокама қилинди. Беш йиллик учун давлатга маҳсулот сотиш юзасидан қатъий, ўзгармайдиган планлар жорий этилиб, хўжаликларга ортиқча маҳсулотларни ўзлари тасарруф этиш ҳуқуқи берилмоқда. Колхоз ва совхозларнинг мустақиллиги кенгайиб бормоқда, пировард натижа учун масъулият ошмоқда. Ишлаб чиқаришга таъсир ўтказишнинг иқтисодий чоралари кучайтирилмоқда. Биз ҳозир худди шундай сиёсатни турмушга жорий этяпмиз.

— Республика Агросаноат давлат комитети составига бир неча министрликлар ва идоралар қўшилди. Уларнинг вазифаларини комитетнинг қайси бўлинмалари бажармоқда, янги ташкилот структурасининг умумий хусусиятлари нималардан иборат? Бу структура умумий пировард натижаларга эришиш учун турдош бўлинмаларнинг масъулиятини кўзда тутадими?

— Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитети Қишлоқ хўжалиги, Мева-сабзавот хўжалиги, Гўшт ва сут саноати, Озиқ-овқат саноати, Қишлоқ қурилиши министрликларининг, Ўзбекистон ССР Госкомсельхозтехникасининг, бошқа ташкилотларнинг тугатилган бошқарув аппаратлари асосида тузилган. Мана шу идораларнинг ҳаммасида бир-бирига ўхшайдиган бошқармалар — кадрлар, меҳнат ва иш ҳақи, план-экономика, қурилиш бошқармалари ва шу каби бошқармалар кўп. Эндиликда улар бирлаштирилди, йириклаштирилди ва кучайтирилди. Ўнта Бош бошқарма (биз уларни блоклар деб атаймиз) тузилди. Булар — пахта ва бошқа техника экинларини етиштириш, тайёрлаш ва қайта ишлаш; мева, узум, сабзавот-полиз экинлари ва картошка; чорвачилик маҳсулотлари; агросаноат комплексини планлаштириш, социал ва иқтисодий ривожлантириш; механизациялаш ва электрлаштириш; илмий жиҳатдан таъминлаш, уй-жой-коммунал хўжалиги ва маиший хизмат кўрсатиш, материал-техника таъминоти; озиқ-овқат саноати; капитал қурилиш Бош бошқармаларидир.

Булар кучларнинг шунчаки бирлаштирилиши эмас. Янги структура параллелизмни, ортиқча бўғинларни тугатиш, тармоқ ва бўлинмаларни мустаҳкамлаш имконини берди. Масалан, капитал қурилиш Бош бошқармаси тугатилган бир неча ташкилотларнинг вазифасини бажаради. Қишлоқ қурилиш-монтаж ташкилотлари, буюртмачилар хизмати, қурилиш индустрияси корхоналари, лойиҳалаш институтлари ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятида сифат жиҳатидан янги босқич бошланди. Агросаноат комплексини янада ривожлантириш ва такомиллаштириш учун уларнинг жавобгарлиги ошди. Қурилишни планлаштириш ва маблағ билан таъминлашнинг бир қўлда жамланганлиги маҳкамачилик тарқоқлигини бартараф этди, асосий мақсадга эришиш йўлида маблағлардан яхшироқ фойдаланиш учун кенг имкониятлар очиб бермоқда. Кучларни жамлаш самараси вужудга келмоқда.

Агросаноат давлат комитетининг бошқа блокларида ҳам ана шундай ўзгаришлар юз бермоқда. Ҳар бир бошқарма ҳам ўз тармоқларида, ҳам умуман агросаноат бўйича пировард натижаларга эришиш учун жавобгардир. Масалан, деҳқончилик блоки пахтачиликни тараққий эттириш билан бир қаторда дон ва озуқабоп экинлар етиштиришни кўпайтириш программасини бажара бориб, такрорий ва оралиқ экинлар ҳамда зичлаштирилган экинлар экиш методларини кенг қўлланиб, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришдан иборат пировард мақсадни кўзда тутади.

(Давоми 2-бетда).

КОНВЕЙЕРДА ЯНГИЛИК

«Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги» номли Тошкент тикув ишлаб чиқариш бирлашмасида тикишга кўплаб тайёрлаб қўйилган аёллар костюмининг янги моделини харидорлар юқори баҳоладилар. Мазкур либоснинг дастлабки туркумини чеварларга буюртирган савдо ташкилотларининг фикри ана шундай. Ўзингиз ҳам янги кийимни кўз олдингизга келтиринг: ҳаво ранг жакет, оқ жилет ва юбка. Ранглар — бир-бири билан уйғунлашиб кетган, нозик классик услуб кўзга шундоққина ташланади.

Илгари янги моделни ишлаб чиқара бошлаш учун неча-неча ойлар зарур бўлар эди. Энди эса икки-уч ҳафта кифоя. Байрамолди буюртмасини бажариш тажриба цехидаги Раиса Бигильдинова бригадасига топширилди. Бу коллектив янги маҳсулот ишлаб чиқаришга тез киришиб кетади, ишнинг сифати ҳамиша аъло бўлади.

Партия XXVII съездида харидор талабига тўла-тўкис жавоб берадиган либос турлари ишлаб чиқаришни таъминлаш вазифаси қўйилди. Бирлашма Тошкентдаги ЦУМ ва ГУМ коллективлари билан ҳамкорлик шартномалари тузганлиги, биргаликда сотиш кўргазмалари уюштирилганлиги ва буларнинг якунлари муҳокама қилинганлиги съезд қарорларига амалий жавобдир. Савдо ташкилотлари чармнинг ўрнини босадиган материалдан тикилган эркаклар курткаси тайёрлашни камайтириш лозим, деб таъйинладилар. Ёшларбоп бўлган пиджаклар ҳамда катта размердаги эркаклар костюмларини кўпроқ етказиб беришни илтимос қилишди.

(ЎзТАГ мухбири).

ЗАФАРЛАРИМИЗ — БИРИНЧИ МАЙГА

КПСС XXVII съезди

КЎЧАТЛАР БУТ БЎЛАДИ

Телефонда Бўка район партия комитети қишлоқ хўжалик бўлим мудири Қ. Элчибоев:

— Далаларда мўл, эртаги, сифатли ҳосил етиштириш учун кураш тобора қизғин тус олмоқда. Область пахтакорлар Советининг тавсиялари асосида иш олиб бораётган деҳқонлар майдонларда чигитни бир текис ундириб олиш, гектарларнинг тўла бўлишига эришиш учун зарур агротехник тадбирларни амалга оширмоқдалар. Бу борада табиат ҳам пахтакорларга қарашиб юборди. Бўлиб ўтган ёғингарчиликдан сўнг чигит суви беришга деярли эҳтиёж қолмади. Асосий майдонларда ғўза ниҳоллари кўм-кўк бўлиб кўзга ташланиб турибди.

Қатор ораларига ишлов беришга барвақт киришилди. Ҳозир далаларда 360 та культиватор ишлаб турипти. Айниқса, Ҳамза номли, Тимирязев номли ва «Ленин йўли» колхозларининг механизаторлари культивация сифатини кун сайин кучайтирмоқдалар. «Ленинобод» колхози ва «Кўкорол» совхозларида эса ғўзани яганалаш ишлари бошлаб юборилди. Культивация билан бир йўла экинлар озиқлантирилмоқда.

Лекин райондаги Жамбул, Мичурин номли ҳамда «Партия XX съезди» колхозларида ғўзага ишлов беришда бирмунча сусткашликка йўл қўйилмоқда. Бу хўжаликларда ҳали чигит бир текис униб чиқмаган майдонлар ҳам бор. Деҳқонлар мутахассислар, тажрибакорлар билан бамаслаҳат гектарларнинг тўлиқ, кўчатларнинг бут бўлишига қаратилган тадбирларни, бекаму-кўст бажарилиши учун курашишлари керак. Қатқалоқни юмшатувчи мосламалардан самарли фойдаланиш талаб этилади.

РАПО мутахассисларидан иборат махсус комиссия аъзолари далама-дала юришибди. Улар асосий эътиборни ғўза парваришидаги қолоқликни тугатишга қаратмоқдалар. Дала шийпонларида колхозчилар ва механизаторларга қандай маданий-маиший шароит яратиб берилаётганлигини ҳам назорат қилиб бормоқдалар.

ПАРВАРИШ ҚИЗҒИН

ОРЖОНИКИДЗЕ районидаги «Правда» колхози деҳқонлари эртаки сабзавот маҳсулотлари етиштиришга алоҳида эътибор бермоқдалар. Шу мақсадда барвақт 450 гектар ерга сабзавот ва 100 гектар майдонга картошка экилди. Шу кунгача барча турдаги экинларга ишлов берилиб, озиқлантирилди. 25 гектар ерга эса механизмлар ёрдамида помидор кўчатлари ўтқазилди.

Дала ишлари, айниқса, хўжаликнинг Одил Ризаев, Юсуф Қосимов ўртоқлар бошчилик қилаётган бригадаларида яхши ташкил этилмоқда. Бу бригадаларда полиэтилен плёнкаси остига экилган эртаки карам етилиб қолди. Майолди социалистик мусобақада пешқадамликни қўлдан бермай келаётган бу коллективларнинг аъзолари эл дастурхонига эртаки сабзавот маҳсулотлари етказиб бериш учун бутун имкониятларни ишга солмоқдалар.

Н. ЗИЯМУҲАМЕДОВА.

ЧИРЧИҚ ХИМИКЛАРИ — ПАХТАКОРЛАРГА

Чирчиқдаги «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасининг шох йўлларидан пландан ташқари минерал ўғит ортилган эшелон жўнатилди. Ҳозир химиклар коллективи байрам кайфияти билан меҳнат қилмоқда, чунки деҳқонлар йил бошидан буён топшириққа қўшимча равишда 62 минг тонна йиллик социалислик мажбуриятда белгиланганидан анча кўп ўғит олдилар.

Бу ерда, аввало бекор туриб қолиш ҳолларини камайтириш, технология режимларига моҳирлик билан амал қилиш туфайли жадал ишлашга эришилмоқда. Аммиак селитраси цехидан Ш. Байрамов бошлиқ бригада ана шундай меҳнат қилмоқда. Машина-ускуналарни ремонт қилиш сифатининг яхшиланганлиги — яна бир резервдир. Бу соҳада Ю. Ведянин бошлиқ электр пайвандчилар бригадаси намуна бўлмоқда. Химиклар йил охиригача пландан ташқари яна камида бир миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш юзасидан янги маррани белгиладилар.

(ЎзТАГ мухбири).

ЯГАНАНИ БОШЛАДИЛАР

Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхозининг Тилламирза Хўжамқулов бошчилик қилаётган 5-бригадаси аъзолари чигитни тўлиқ ундириб олдилар. Айни кунларда 236 гектар майдонда ёш ниҳоллар яхши ривожланмоқда. Бригаданинг Эркин Тойбеков, Раҳматилла Хўжамқулов, Зоид Жалолов ва Жонибек Қаршибоев ўртоқлар бошчилик қилаётган звеноларида дала ишлари уюшқоқлик билан боряпти. Улар хўжаликда биринчилар қатори экишни тугаллаган эдилар. Парваришни ҳам жадал олиб боришмоқда.

Ўн иккинчи беш йилликнинг дастлабки йилида ҳар гектар ердан 35 центнердан пахта йиғиштириб олиш мажбуриятини қабул қилган Зоид Жалолов бошчилигидаги комсомол-ёшлар звеноси аъзолари ўзаро социалистик мусобақада пешқадамликни қўлдан бермай келишяпти. Звено етакчиси 20 апрелдаёқ ўз тракторига культиваторни осиб, ишловни бошлаб юборган. Айни кунларда бу ерда ғўзаларни яганалашга ҳам киришилди. Коллективнинг Н. Умарова, М. Дундиев, Ф. Кенжабоева, Н. Қобилова сингари аъзолари кунлик нормани бир ярим — икки ҳисса бажариб, барчага ибрат бўлишаяпти.

В. БОБОХОНОВ.

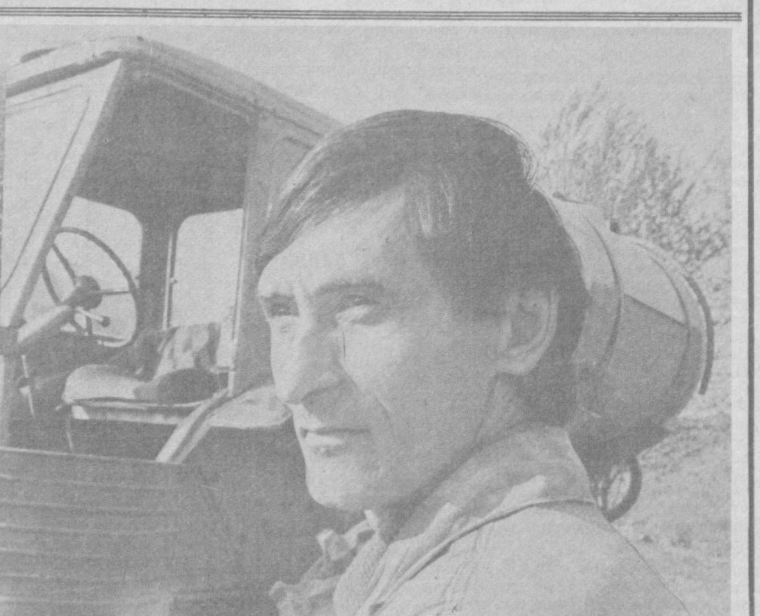

Коммунистик районидаги «Политотдел» колхозининг Ким Гим Нен бошлиқ бригадаси аъзолари бу йил 35 центнерлик марра учун курашмоқдалар. Деҳқонлар мавжуд 80 гектар майдондаги чигитни бир текис ундириб олдилар. Ғўзага биринчи ишлов бериш кун сайин авж олдирилмоқда.

Суратларда: (ўнгда) бригада механизатори Абдулла Ҳолиқов. У культивация ишларини сифатли бажаришга эришмоқда; (чапда) ғўзага ишлов бериш пайти.

А. Абалян фотолари.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА

Ўзбекистон Компартияси Тошкент область комитетининг бюроси ўзининг навбатдаги мажлисида область партия комитети аъзоси, Ҳамза район партия комитетининг биринчи секретари Ф. Н. Нажимиддиновнинг гражданларни қабул қилишни ташкил этиш ва меҳнаткашлар аризаларини кўриб чиқиш юзасидан иши тўғрисидаги масалани кўрди. Шу нарса таъкидландики, ўртоқ Ф. Н. Нажимиддинов КПСС Марказий Комитети қарорлари руҳида меҳнаткашлар хатлари ва оғзаки мурожаатномаларини кўриб чиқиш юзасидан муайян ишлар қилмоқда, район партия комитетига тушаётган хатларнинг аксариятини назорат остига олган, гражданлар район партия комитетида ва район ижроия комитетида, меҳнат коллективлари ва турар-жойларида мунтазам қабул қилинади.

Бюро шу билан бирга яна шуни таъкидладики, ўртоқ Ф. Н. Нажимиддинов КПСС XXVII съезди қарорларига мувофиқ тарзда гражданларни қабул қилиш ва меҳнаткашларнинг аризаларини кўриб чиқиш масалаларида район партия комитети аппарати фаолиятининг услуб ва методларини етарлича такомиллаштирмаяпти, бу соҳада ташкилот ва муассасаларнинг бошланғич партия ташкилотлари, раҳбарларига нисбатан юксак талабчанлик қилмаяпти, кишиларда эътироз туғдираётган сабабларни аниқлаш ва бартараф этиш учун курашмаяпти. У район мансабдор шахсларининг меҳнаткашларнинг қонуний талаблари ва шикоятларига эътиборсизлик билан ҳамда юзаки муносабатда бўлаётганликлари фактини бартараф этишга эришмаган. Бунинг натижасида меҳнаткашлар юқори партия ва совет органларига мурожаат этишга мажбур бўлмоқдалар. Меҳнаткашларнинг хатлари, оғзаки мурожаатлари билан ишлашга партия органларининг сайлаб қўйилган аъзолари, маҳаллий Советларнинг депутатлари, халқ назоратчилари етарли жалб қилинмаяпти.

Область партия комитетининг бюроси Ф. Н. Нажимиддиновдан шикоятлар келтириб чиқарадиган сабабларни активроқ аниқлаш ва уларни бартараф этиш, хатлардаги район органлари ишидаги камчиликларга оид сигналларга сезгирлик билан муносабатда бўлиш, хатлар ва оғзаки мурожаатлар билан ишлаш партия XXVII съезди талаблари ва КПСС Марказий Комитетининг шу масалага оид қарорларига мувофиқ олиб борилиши учун зарур чораларни кўришини талаб қилди.

КПСС XXVII съезди қарорлари асосида маҳсулот сифатини назорат қилишни кучайтиришда коммунистлар авангардлик ролини ошириш юзасидан Узгосстандарт партия ташкилотининг қониқарсиз ишлаётганлиги таъкидланди.

Партия бюроси коммунистларни, аппарат ходимларини ўз вазифаларини бажаришга, мавжуд камчиликлар, нуқсонларни бартараф этишга йўналтирмаяпти, коллективда интизом пасайиб кетганлиги билан, мутахассислар маҳсулот сифатини текширишда юзакичиликка, кўзбўямачиликка ва бошқа камчиликларга йўл қўяётганлиги фактлари билан муросасозлик қилиб келинмоқда.

Бошланғич партия ташкилоти (партия бюросининг секретари ўртоқ С. К. Жебровский) олдига аҳволни танқидий ва ҳар томонлама таҳлил қилиб мавжуд камчиликларни тезда бартараф этиш юзасидан амалий чоралар кўриш, маъмурият фаолияти устидан назоратни кучайтириш вазифаси қўйилди.

Бюро мажлисида бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилиб, улар юзасидан ҳам тегишли қарорлар қабул қилинди.

АЯНИНГ АҲДИ

ГУЛЗИЙНАТ ая ўттиз йилдан буён пиллачилик билан шуғулланиб келади. У меҳнат қилаётган Бўстонлиқ районидаги Жданов номли колхозда бу соҳада кейинги йиллар мобайнида яхши натижаларга эришилди. Ўтган беш йилликда хўжалик бўйича давлатга планда белгиланган 42,3 ўрнига 45,5 тонна хомашё сотилди. Коллективнинг бу муваффақиятида Гулзийнат Исмоилованинг ҳам муносиб улуши бор, албатта. Биргина ўтган йилнинг ўзида у икки қути ипак қуртидан жами 180 килограмм пилла топширди.

Ая бу йилги мавсумга ҳам пухта ҳозирлик кўрди. Ипак қурти боқиладиган хоналар керакли жиҳозлар билан тўла таъминланди. Гулзийнат Исмоилованинг мақсади бу йил ҳам икки қути уруғни парваришлаб, ундан 190 килограмм пилла олишдир.

А. ИБРОҲИМОВ.

КОМСОМОЛНИНГ ЎРНИ — ОЛДИНГИ САФДА

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг 29 апрель куни Тошкентда бўлиб ўтган пленумида КПСС XXVII съездининг якунлари ва съезд қарорларини бажариш юзасидан республика комсомол ташкилотининг вазифалари муҳокама қилинди. Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари Д. Дадажонова доклад қилди.

Пленум қатнашчилари мамлакат коммунистлари анжуманининг қарорларини, съезд бахш этган ишчанлик кайфияти, партиявий принципиаллик, талабчанлик муҳитини комсомоллар республиканинг барча ёшлари қизғин маъқуллаганлигини таъкидладилар. Йигит ва қизлар коммунистик партиянинг ички ва ташқи сиёсатини тўла-тўкис қўллаб-қувватламоқдалар.

Съезд совет ёшларининг мустақил ижтимоий-сиёсий ташкилоти, КПССнинг жанговар резерви ва ишончли ёрдамчиси сифатида комсомолнинг ролини ошириш тўғрисида қабул қилган қоидалар партиянинг комсомол тўғрисида доимо ғамхўрлик қилаётганлигининг янги ёрқин далили бўлди.

Комсомол меҳнат ресурсларидан янада тўлароқ фойдаланиш, ёшларни, айниқса, маҳаллий миллат ёшларини ишчилар синфи сафларига, чўлқуварлар отрядларига жалб қилиш проблемаларини ҳал этишда янада фаол қатнашиши керак. Ноқоратупроқ ерлар қиёфасини ўзгартиришда, Сибирь, БАМ ва Узоқ Шарқ зоналарини ўзлаштиришда актив иштирок этиш — Ўзбекистон ёшларининг интернационал бурчидир.

Ягона наряд асосида ишлаш, бригада хўжалик ҳисоби, турдош касбларни ўрганиш каби меҳнатнинг илғор методларини қўлланиш жанговар иш бўлиб қолиши керак.

Ёш авлодни тарбиялашда мактаблар ва ҳунар-техника билим юртлари комсомол ташкилотларининг ролини оширшга алоҳида эътибор бериш лозим.

Беш йилликнинг биринчи йилида бўш кунлардан камида тўрт кун мактаблар, касалхоналар, маданият уйлари ва бошқа социал-маиший объектларда ишлаб беришга қарор қилган тольяттиликларнинг ташаббусини республика ёшлари қизғин маъқуллаб, кутиб олдилар. Йигит ва қизларнинг ташаббуси, уларнинг партия XXVII съезди қарорларини амалга оширишга муносиб ҳисса қўшишга қизғин интилаётганлиги атрофлича ишчанлик билан қўллаб-қувватланиши зарур.

Пленум иштирокчилари, комсомоллар ва ёшлар партиянинг новаторлик режаларини амалга ошириш учун ўзларининг бутун куч, билим ва ғайратларини сарфлайдилар, деб ишонтирдилар. КПСС XXVII съезди талаблари асосида республика комсомол ташкилотларининг ташкилотчилик ва тарбиявий ишларини кучайтиришга оид конкрет тадбирлар белгиланди.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

КПСС XXVII СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ—ҲАЁТГА!

ҲАММАМИЗ, ҲАР БИРИМИЗ САФАРБАРМИЗ

КПСС XXVII СЪЕЗДИ БИР ГРУППА ДЕЛЕГАТЛАРИНИНГ ОБЛАСТИМИЗ ИШЧИЛАРИ, ҚУРУВЧИЛАРИ, АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИ МЕҲНАТКАШЛАРИ, ИНЖЕНЕР-ТЕХНИК ХОДИМЛАР, ХЎЖАЛИКЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ, МУТАХАССИСЛАРИ ВА ОБЛАСТИМИЗНИНГ БАРЧА МЕҲНАТКАШЛАРИГА

ОЧИҚ ХАТИ

МУҲОКАМАДА

«СРЕДАЗУГОЛЬ» ишлаб чиқариш бирлашмасининг юк ташиш-транспорт бошқармаси ишчи-хизматчиларининг навбатдаги йиғилиши КПСС XXVII съезди бир группа делегатларининг «Тошкент ҳақиқати» газетасида эълон қилинган Очиқ хатига бағишланди.

ЭЛЕКТРОВОЗ машинисти Жўрабой МУЛЛАБЕКОВ хат текстини яна бир бор ўқиб эшиттираркан, сифатли ва самарали ишлаш, ишлаб чиқаришнинг барча бўғинларида тежамкор бўлиш ҳақидаги сўзларга алоҳида урғу бериб таъкидлади.

— Съезд делегатларининг областимиз меҳнаткашларига Очиқ хатида жуда долзарб масалалар тилга олинган,— дея музокарани бошлаб берди машинист-инструктор Абдулла МИРЗАРАҲИМОВ.— Менинг вазифам сафимизга келиб қўшилаётган ёшларга касбимиз сирларини ўргатишдан иборат. Ишни аввал темир йўлларни тушунтиришдан бошлайман. Шунда йўлларимиз ҳақида арзигулик гап тополмай қоламан. Техника юксак тараққий этган ҳозирги даврда биз бундан бир неча ўн йиллар илгари қўйилган рельслар, шпаллардан фойдаланяпмиз. Қудратли электровозларимиз бор, тўғри. Аммо уларга мос келадиган самарали ишлатишга имкон берадиган рельс ва шпаллар йўқ. Ўтган йили келтирилган рельсларнинг йўналишини ўзгартирувчи Р-50 маркадаги янги ўқлар эски Р-65 маркадаги рельсларга мутлақо тўғри келмайди. Очиқ хатда янги техника масаласига тўхталиб, кўп жойларда уларнинг ҳозирги давр талабига мос келмаётганлиги тўғри айтилган.

— КПСС XXVII съездида жадаллаштириш масаласи биринчи ўринга қўйилди,— деди XXVII съезд делегати рида мен ҳам имзо чеккан Очиқ хатда ана шу фикрлар маълум даражада ўз ифодасини топди.

Сўнг минбарга машинист инструктор Сайдали САИДОВ кўтарилди.

— Очиқ хатда хом ашё, ёқилғи, моддий ва молиявий ресурслардан фойдаланиш экономикада туб бурилиш қилишнинг асосий омилидир ни ўчириб турса, бир кунда қанча дизель ёнилғисини тежаш имконияти вужудга келади?! Яна бир фикр — кадрлар масаласида. Ангренда қарийб 40 йилдан бери кўмир қазиб чиқарилмоқда. Лекин шунча даврдан бери машинистлар тайёрловчи бирорта билим юрти ёки техникум ҳақида ҳеч ким ўйлаб кўрмаган. Биз қурилиш техникумини битирганларни қайта ўқитиб машинистликка тайёрлаяпмиз. Ангренда кўмир разрези ва шахта учун кадрлар тайёрлайдиган билим юрти очиш вақти етди, деб ўйлайман.

Шундан сўнг сўзга чиққан В. ШМИЛЬКОВ, В. АМАН ишнинг унумдорлигини ва сифатини ошириш ҳақида ўз фикр ва мулоҳазаларини билдирдилар. Йиғилиш охирида бошқарма бош инженери Анвар ЭШОНЧАЕВ муаммоларни ҳал қилиш борасида КПСС XXVII съездидан кейин белгиланган тадбирлар тўғрисида гапирди.

— Разрезга тушадиган биргина йўлни реконструкция қилиш, йўлни халқалаштириш, қўшимча линиялар очиш ишлари 1989 йилга бориб узил-кесил ниҳоясига етказилади. Ҳозир эса бу иш бошланди. Шу беш йилликда ишлаб турган мавжуд 12 та подстанция қаторига яна 4 та станция қўшилади, бу эса электровоз, тепловозларнинг бекор туриб қолиш муддатини қисқартиради. ПЭ-2 М маркали электровозларимиз сони 2 баравар кўпайди. Унинг серунумлиги барчага маълум. Агар эски тепловозлар 300 метр куб тоғ жинси ортса, булар 600 метр куб ортиш қувватига эга.

ЕТИЛГАН МУАММОЛАР

А. АРЦЕР.— Съезд қарорларини ҳаётга тадбиқ эта бориб, бошқармамизда маълум ютуқлар қўлга киритилди. Бу ҳеч кимга сир эмас. 1985 йилнинг биринчи квартали планини бажара олмагандик, 65,5 процентда қолиб кетган эдик. Янги беш йилликнинг дастлабки квартали плани эса барчани қувонтирди. План 111,8 процентга етказиб адо этилди. Партия ва ҳукуматимизнинг биз ишчиларга ишончи кучли. Агар биз бир ёқадан бош чиқариб камчиликларга муросасиз бўлсак, ютуқ биз томонда бўлаверади. Съезддан қайтгач, булар тўғрисида анча мулоҳаза юритдим. Бир группа делегатлар қато-

дейилган. Жуда тўғри гап. Баъзи машинистлар бизда нимани ҳам тежаса бўлади, дейишади. Тежаса бўладиган нарсалар эса кўп. Масалан, баъзи тажрибасиз машинистлар экскаваторлар олдига борганда тепловоз двигателини ўчиришмайди. Ҳозир бирпасда тўлдириб беради-ку, яна ўт олдириб юраманми, деган хаёлда шундай қиладилар. Энди ҳисобланг: агар ҳар бир электровоз экскаватор ҳар гал юк ортаётганда беш минутдан мотори-

Юк ташиш-транспорт бошқармасида Очиқ хат муҳокамасига бағишланган йиғилиш ишчанлик, ўз-ўзини танқид руҳида ўтди. Сўзга чиққанлар ўз коллективларидаги ютуқ ва камчиликлар ҳақида, уларни бартараф этиш тадбирлари тўғрисида куйиниб гапирдилар.

А. ҒУЛОМОВ.

ХАТОЛАР ҚИММАТГА ТУШДИ

ЎРТА ЧИРЧИҚ районидаги Ким Пен Хва номли колхоз бир вақтлар областимизда машҳур хўжаликлардан ҳисобланар эди. Аммо кейинги йилларда колхоз шуҳрати сўниб қолди. Хўжаликка раҳбарлик қилишда жиддий хатоларга йўл қўйилганлиги туфайли шундай аҳвол рўй берди. Колхоз иқтисодий жиҳатдан заифлашди. Кўп тармоқлардан фойда олиш ўрнига зарар кўрди. Колхозга янги раҳбарлар сайланди. Иш услуби ўзгариб, қайта қурилмоқда.

КПСС XXVII съезди бир группа делегатларининг «Тошкент ҳақиқати»да эълон қилинган областимиз меҳнаткашларига Очиқ хати колхозчилар ўртасида кенг муҳокама қилинди.

Тежамкорлик барчанинг иши

Т. МАДИЕРОВ — колхоз раиси:

— АЙНИҚСА, Очиқ хатдаги **«Даромад меҳнатга яраша бўлсин, йил бўйи тер тўккан ҳалол меҳнаткашни ноумид қилмайлик. Хўжалик юритишни, кам маблағ сарфлаб, кўпроқ самара олишни ўрганайлик, рақамбозлик, кўзбўямачиликларга шафқатсиз зарба берайлик!»** сўзлари бизларни ўйлантириб қўйди. Чунки олдинги беш йилликларда рўй берган рақамбозлик, кўзбўямачилик бизга жуда қимматга тушган эди. Колхозимизда ўтган йили пахта тайёрлаш плани бажарилмади. Бунинг асосий сабаби шу бўлдики, ерлар сифатли текисланмади, чигит кеч экилди. Парвариш жараёнида агротехника тадбирлари вақтида ўтказилмади. Ғўзалар икки-уч марта муддатида суғорилмай, чанқатиб қўйилди. Натижада ҳосилнинг пишиб етилиши орқага сурилди. Давлатга 4345 тонна ўрнига 4176 тонна пахта сотилди, холос. Уруғлик пахта етиштирганимиз учун ҳосилни асосан қўлда териб олдик. Пировардида бир центнер пахта учун 34 сўм ўрнига 46 сўм сарфланди.

Чорвачилик маҳсулотлари етиштиришда ҳам харажатлар кўпайиб кетди. План бажарилмади, мўлжалдагидан 183 тонна сут, 3 тонна гўшт, 39 минг дона тухум кам тайёрланди.

Шу пайтгача қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашда химиявий препаратлардан кенг фойдаландик. Бу албатта, катта маблағ эвазига амалга оширилди. Масалан, биргина ўтган йили 90 минг сўм фақат химиявий ишловга сарфланди.

КПСС XXVII съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XXI съезди пахтакорлар олдига кам меҳнат сарфлаб, таннархи арзон маҳсулот олиш вазифасини қўйди.

Съезд қарорлари асосида деҳқончилик маданиятини юксалтириш учун ишимизни қайта ташкил этяпмиз. Бу йил колхозимиз деҳқонлари 1530 гектар майдонга чигит экиб, уни тўла ундириб олдилар. Мўл, эртаги, арзон пахта етиштириш учун қатор тадбирлар ишлаб чиқилди. Жумладан, бу йил экинларга химиявий усул билан ишлов беришдан воз кечиб, биологик усулга ўтилади. Шунинг ҳисобига 60 минг сўм маблағ тежаш мўлжалланмоқда. Бундан ташқари ёнилғи-мойлаш материалларини иқтисод қилиш, техникани авайлаб-асраш мақсадида от-аравадан кенг фойдаланиш ҳам кўзда тутилмоқда.

Сифат эътиборда

М. ТЕШАБОЕВ — колхоз бош агрономи:

— ОЧИҚ ХАТ муаллифларининг сифат ҳақидаги фикрлари менга жуда маъқул тушди. Унда **«Маҳсулот сифати — ҳар биримизнинг меҳнатга, касбимизга, бўлган муносабатимизни кўрсатади. Шундай экан, сифат ҳар биримизнинг ориятимиз, касби-коримиз, қадр-қимматимиз ва виждонимиз кўзгусига айланмоғи керак»** дейилган. Дарҳақиқат, шундай. Ҳар бир ишни виждонан бажарсак, маҳсулотимиз сифатидан кўнглимиз тўқ, эл олдида юзимиз ёруғ бўлади. Назаримда биз ўтган йили шу нарсани эътибордан четда қолдирдик. Етиштирилган ҳосилимизнинг учдан бир қисми ёки 1373 тоннаси учинчи, тўртинчи сортларга сотилди.

Умуман олганда ўтган йили эришган натижаларимиз кўнгилдагидек бўлмади. Хўжаликнинг 9 та бригадасида план бажарилмади. Бир ариқдан сув ичадиган, ер майдони, минерал ва маҳаллий ўғитлари, техникаси бир хил бўлган ёнма-ён бригадаларда натижалар турлича бўлди. Масалан, 8-бригадани олиб қурайлик. Коллектив аъзолари 244 тонна ўрнига 266 тонна пахта етиштирдилар. Ҳосилдорлик 30 центнердан юқори бўлди. Пахтанинг 80 процентидан зиёди биринчи, иккинчи сортларга топширилди. 10-бригадада эса буннинг аксини кўрамиз. Бригадада 21 центнердан ҳосил олдилар. Етиштирилган пахтанинг салкам 50 проценти учинчи-тўртинчи сортларга сотилди. Натижада таннарх қимматлашди, даромад эса умуман бўлмади.

Мўл, эртаги, арзон ҳосил етиштириш кузги-қишки тадбирларни пухта бажаришга кўп жиҳатдан боғлиқ. 10-бригадада экин майдонлари сифатсиз ҳайдалди. Вақтида текисланмади. Гектарлар тўлиқ бўлмади. Кўпгина карталардаги ниҳоллар бегона ўтлардан тозаланмади. Улар ғўза озуқасига шерик бўлиб, ривожини секинлатди. Ёғин-сочинга қолди.

Бизда ўзлаштириладиган ерлар йўқ. Ҳосилдорликни оширишга фақат пахта майдонларининг самарадорлигини, мелиоратив ҳолатини яхшилаш туфайлигина эришиш мумкин.

Меҳнатга яраша

К. КИМ — сут-товар фермаси бош зоотехниги:

— ЧОРВАЧИЛИК озуқадан бошланади. Ем-хашак базасини мустаҳкамламай туриб, тармоқни изга тушириш амри-маҳол. Хўжалигимизда озуқачилик бригадалари мавжуд бўлса-да, олдинги йилларда ҳеч қачон амалда етарли миқдорда ем-хашак жамғарилган эмасди. Қишловнинг сўнгги ойларида ем-хашак танқислиги сезилиб, қорамолларни рацион асосида озиқлантириш тартиби тез-тез бузиларди. Ҳатто қўшни хўжаликлардан хашак сотиб олишга мажбур бўлардик. Шу сабабдан планларимиз ўлда-жўлда қолиб кетарди. Ферма коммунистлари бундай аҳволда узоққа бориб бўлмаслигини тушунишди ва ишни қайтадан ташкил этишга қарор қилинди. Чорвачилик хўжалик ҳисобига ўтказилди. Ҳар бир кимнинг меҳнатига яраша ҳақ тўланадиган бўлди.

А. Абдусатторов озуқачилик бригадасига етакчи қилиб тайинланди. Бригадага керакли машина-механизмлар ажратилди. Иш аниқ мақсадни кўзлаб, планли юритилди. Қишловга етарли миқдорда ем-хашак тўпланди. Ундан тежаб-тергаб, исрофгарчиликка йўл қўймасдан фойдаланиш йўлга қўйилди. Озуқа цехида тайёрланган омухта емишлар сигирларга мунтазам берила бошланди. Пировард натижада 1986 йил биринчи квартал планлари муддатидан илгари бажарилди. Сут 146 тонна ўрнига 147 тонна, гўшт 22 тонна ўрнига 23 тоннага етказилди.

Олдинги йилларда наслчилик ишлари ҳам эътибордан четда қолаётган эди. Емишдан қантарилган сигирлар ориқлиги учун куюкишга келмасди, умри бекор ўтаверарди. Шундай йиллар бўлганки, бир сигирдан икки йилда бир бош бузоқ олинган. Подани ғунажинлар ҳисобига ёшартириш ўрнига қари сигирлар кўпая борди. Бунинг устига соғин сигирларнинг кўп қисми жайдари, каммаҳсул эди. Уларни зотлилари билан алмаштиришда сусткашлик қилинаётганди. Ўтган йилнинг иккинчи ярмида бундай мушкул аҳволдан қутулиш мақсадида қатор тадбирлар ишлаб чиқилди. Ҳар бир чорвадорнинг ўз вазифасига бўлган масъулияти кучайтирилди. Соғлом бузоқ учун моддий манфаатдорлик оширилди. Олинган ҳар бир бузоқ учун пул ёки қимматбаҳо совға берилади.

Ҳозирда олдимизда муаммо бўлиб турган нарсалардан яна бири — молхоналарни реконструкция қилишдир. Айни кунларда молхоналар полини ғиштдан қилиш, ҳар бир корпусга гўнг чиқарадиган транспортёр лента ўрнатиш, сут линияларини созлаш бошлаб юборилди.

Қачон ҳал бўлади?

В. КИМ — колхоз бош инженери:

— ТЕХНИКА — деҳқоннинг мададкори деб бежиз айтишмайди. Ҳозирги кунда қишлоқ хўжалигини техникасиз тасаввур қилиб бўлмайди. Лекин биз ҳамиша ана шу техникага ихлос билан муносабатда бўлаётганимиз йўқ. Буни колхозимиз мисолида олиб қўрайлик. Ўтган йили терим мавсуми якунлангандан сўнг барча машина-механизмлар ремонт қилиниб, гаражда бостирма остида сақланиши керак эди. Аммо биз яқинда 11 та прицепни механизаторлар уйларидан йиғиштириб олишга мажбур бўлдик. Бундай вазиятнинг вужудга келишига колхоз раҳбарлари — ўзимиз айбдормиз. Чунки вақтида назорат қилмаганмиз ёки кўриб ўзимизни кўрмаганга олганмиз. Очиқ хатда айтилганидек техникани авайлаб-асраш, ундан оқилона фойдаланиш ҳаммамизнинг бурчимиз, давр талаби эканлигини унутмаслигимиз керак.

Хўжалигимизда ҳамон муаммо бўлиб қолаётган нарса эҳтиёт қисмлар олиш масаласидир. Бирор тракторни ремонт қилиш учун эҳтиёт қисм сўраб, райондаги мутасадди ташкилотларга мурожаат қилсак, улар, албатта, бир деталь ёнига иккита нокерак механизмларни қўшиб беришади. Гарчи хўжаликка қимматга тушса ҳам олмай иложимиз йўқ. Омборхонамиз ана шундай «эҳтиёт қисмлар» билан йил сайин тўлаяпти. Уни кимга қайтариб беришимизни билмаймиз. Бу муаммо қачон ҳал бўлади?!

БИЗ колхоздаги бошқа пахтакор, чорвадор, шоликор ва пиллакорлар билан ҳам учрашдик. Улар кам меҳнат сарфлаб мўл ва арзон қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш хусусида қимматли таклифларни айтдилар.

Пахтачилик, чорвачиликни юксалтиришнинг янги-янги имконият ва резервларини излаб топиш мумкин дейишди улар. Бу эса хўжаликнинг олдинги шуҳратини тиклашга ёрдам берадиган бирдан-бир омил эканлигини улар яхши тушунишмоқда. Муҳокама сўнггида муҳим тадбирлар белгиланди. Уларни амалга оширишда ҳар бир колхозчи, чорвадор, механизатордан алоҳида жонкуярлик, масъулият талаб этади.

И. ТОШЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

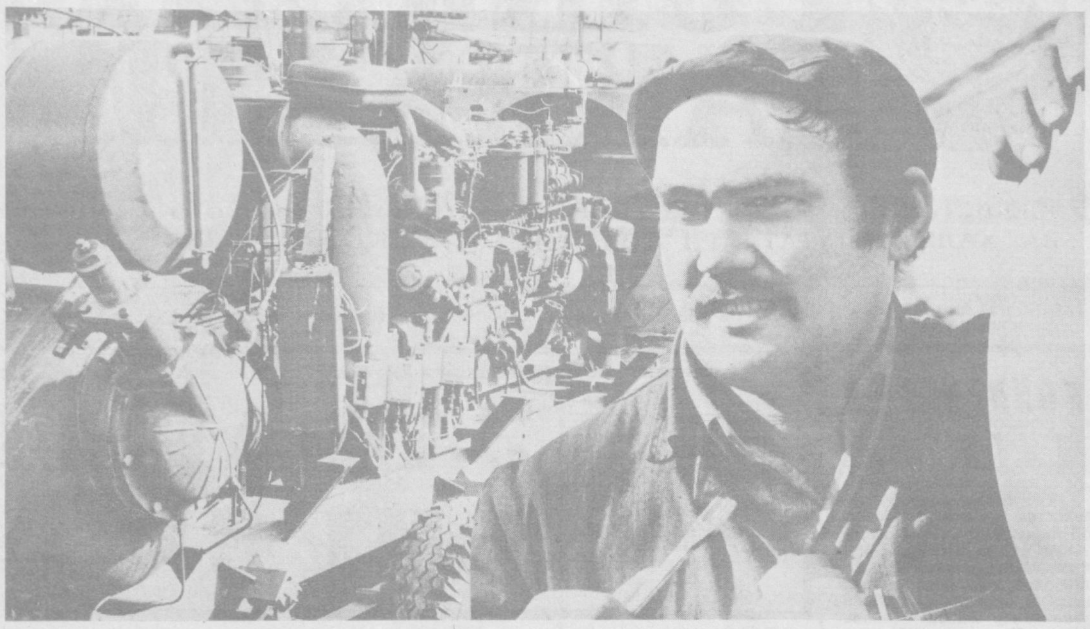

ТОШКЕНТ «Компрессор» заводида ишлаб чиқарилаётган ҳар битта компрессорнинг кафолат муддати бўлиб, бу муддат ичида унинг аъло даражада ишлашини таъминлашга ҳаракат қилишяпти. Бу ишда завод синов станциясининг синовчи слесарларининг хизмати салмоқлидир. Бахтиёр Бадалов (суратда) ана шу касб эгаларидан бири. Коммунист Б. Бадаловнинг қўлидан ўтган юзлаб машиналарга ҳали бирон марта эътирознома олингани йўқ.

В. Сироткин фотоси.

АГРОСАНОАТ: КУЧЛАРНИ БИРЛАШТИРИШ САМАРАСИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Ёки материал-техника таъминоти блокини олиб кўрайлик. Сўнгги вақтгача ремонт корхоналари ва хўжаликларига эҳтиёт қисмлар етказиб бериш деҳқончилик ва чорвачилик самарадорлиги билан бевосита боғлиқ қилиб қўйилмаган эди. Ҳолбуки, машина-трактор паркини эҳтиёт қисмлар билан бир маромда таъминлаш техниканинг юксак унум билан ишлашини гарантиялайди, агротехника ишларини қисқа муддатларда бажаришга имкон беради, пировардида эса ҳосилдорликни, ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга олиб боради. Агросаноат комплекси барча тармоқлари ходимларини моддий ва маънавий рағбатлантириш системасида ана шу боғлиқлик акс эттирилган. Хўжалик механизмида маҳсулот етиштириш топшириқларини муваффақиятли бажарганлик учун область агросаноат раҳбарлари мутахассисларига тўртта мансаб маоши, район агросаноат бирлашмаси раҳбарлари ва мутахассислари учун олтита, хўжалик раҳбарлари мутахассислари учун ўн иккитагача мансаб маоши миқдорида мукофот тўлаш кўзда тутилган. Шундай қилиб, юксак масъулият моддий манфаатдорлик билан мустаҳкамланади. Бу эса, бизнинг фикримизча, ўртага қўйилган вазифаларни ҳал этишда катта роль ўйнаши лозим: шуни айтиш кераккки, биз ҳозир йўл бошида турибмиз. Бошқаришнинг энг мақбул формаларини излаш давом этаверади.

— Ўзбекистон Компартиясининг XXI съезди минбаридан пахта комплексидаги аҳвол қаттиқ танқид қилинди. Бу соҳада кўплаб жиддий муаммолар тўпланиб қолган: деҳқончиликнинг илмий жиҳатдан асосланган системаси суст жорий этилмоқда, механизациялашда қийинчиликлар, селекция-уруғчилик ишида, пахтани тайёрлаш ва қайта ишлашда ҳамда бошқа ишларда нуқсонлар бор. Аҳволни тубдан яхшилаш учун эҳтимол қандайдир ташкилий тадбирлар зарурдир?

— Республика пахтачилигида қийин аҳвол вужудга келди. Сўнгги йилларда экин майдонлари кенгайтирилиб, капитал маблағ сарфи кўпайтирилаверди-ю, ялпи маҳсулот етиштириш кўпаймади, пахта ҳосилдорлиги камайиб кетди. Бу эса кўп йиллар давомида ишлаб чиқаришни ривожлантиришнинг экстенсив методларига зўр берилганлигининг, фан-техника тараққиёти ютуқлари ва илғор тажрибани жорий этишдаги турғунликнинг оқибатидир. Ҳатто ерни икки ярусли ҳайдаш, экиш билан бир вақтда ерга гербицид солиш, туксизлантирилган чигит экиш, механизмлар билан чеканка қилиш каби синовдан яхши ўтган агротехника усулларидан ҳамма жойда қўлланилмади. Ҳосилни йиғиштириб олишни механизациялаш даражаси пасайиб кетди.

КПСС XXVII съездида таъкидланганидек, қишлоқ хўжалигига раҳбарлик ғоят конкрет, илмий жиҳатдан асосланган бўлиши лозим. Биз хўжаликларнинг ҳамма раҳбарлари, мутахассислар, деҳқонлар энг асосий нарсани — агротехникани ўзгартирмай туриб, фан ютуқларини жорий этмай туриб, суғориладиган ерлар самарадорлигини ошириш мумкин эмаслигини тубдан ўзлаштириб олишларига эришмоғимиз керак. Вазифа — фаннинг ишлаб чиқариш билан боғлиқлигини мумкин қадар кучайтиришдир, пировард натижалар учун илмий муассасалар, колхозлар ва совхозларнинг ўзаро масъулиятини таъминлашдан иборат.

Республикамиз катта илмий потенциалга эга. ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими системасидагина бизда ўнта илмий-тадқиқот институтлари бор. Бир қанча йирик иттифоқ ва академия ташкилотлари пахтачилик учун ишламоқда. Улар орасида «Союзхлопок» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, Г. С. Зайцев номли ғўза селекцияси ва уруғчилиги Бутуниттифоқ илмий-тадқиқот институти, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ўсимликлар экспериментал биологияси институти ва бошқа ташкилотлар бор. Лекин ана шу катта куч ҳали кам самара беряпти. Тадқиқотларни кенгайтириш ва уларни ишлаб чиқаришга жорий этиш учун илмий муассасалар етарли базага эга эмаслар, уларнинг куч-ғайратларини мувофиқлаштириш, конкрет ишлаб чиқариш билан алоқаси суст.

Ҳаётнинг ўзи тадқиқот ва лойиҳа-конструкторлик муассасаларининг практика билан алоқасини мустаҳкамлаш учун илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаларини тузиш вазифасини қўймоқда. Бу соҳада маълум тажриба тўпланди. «Союзхлопок» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳамда боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси иш олиб бормоқда. Лекин булар етарли эмас. Илмий муассасалар шу хусусда кўпгина таклифлар киритдилар. Лекин кўтариб чиқилган масалалар ҳал этилмай қолаверди, идоралар ўртасида кўпдан кўп келишиб, аниқлаб олишлар тагида кўмилиб кетди. Агросаноат системаси тузилиши билан ана шу тўсиқ олиб ташланди, интеграция учун кенг имкониятлар очилмоқда. Пахтачиликда «Селекция» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасини ташкил этиш масаласи етилди. Бутуниттифоқ ғўза селекцияси ва уруғчилиги илмий-тадқиқот институти базасида ғўза селекцияси, янги ғўза навларини синаш ва кўпайтириш, уруғлик чигит етиштириш билан шуғулланадиган бирлашма тузилади. Бу бирлашмага бир неча элита-уруғчилик хўжаликлари, пахта заводлари кириши мумкин. Бундай бирлашманинг тузилиши ғўзанинг сифатли ва кўп тола берадиган серҳосил, тезпишар навларини яратишни анча жадаллаштиришга имкон яратади.

Келажакда тегишли илмий-тадқиқот институтлари негизида чорвачиликда, сабзавотчиликда ва бошқа тармоқларда ҳам ана шундай бирлашмалар тузиш режалаштирилмоқда.

— СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишларида Озиқ-овқат программасини бажаришга республика қўшадиган ҳиссани анча кўпайтириш кўзда тутилган. Озиқ-овқат ресурсларини кўпайтиришнинг энг катта резервларидан бири — бу маҳсулотларни етиштириш ҳамда уларни далалар, боғлар ва фермалардан истеъмолчиларга келтириш вақтида яхши сақлашдир. Агросаноат давлат комитетининг бу соҳадаги дастлабки ишлари нималардан иборат?

— Очиғини айтсак, шу вақтга қадар озиқ-овқат маҳсулотларини ошириш кўп жиҳатдан асосан экин майдонларини кенгайтириш йўли билан ҳал этиб келинди. Ҳосилни ўз вақтида йиғиштириб олиш, уни ташиш, қабул қилиб олиш, қайта ишлаш ва сақлашга етарли эътибор берилмади. Ана шу камчиликлар сабабли етиштирилган маҳсулотнинг 40 процентгача қисми меҳнаткашлар дастурхонига етиб келмаганини тан олиш ачинарлидир.

Маҳсулотларни сақлаш ва қайта ишлаш учун айниқса, бу маҳсулотлар етиштириладиган жойларда қувватларни тез ривожлантириш, савдо формаларини такомиллаштириш, аҳолини мева ва сабзавот билан йил бўйи таъминлаш вазифаси қўйилди.

Мазкур беш йилликда янги мева ва узумни сақлаш учун ҳар бирига минг тонна маҳсулот сиғадиган, ҳарорати тартибга солиниб туриладиган 29 та типовой омбор қуриш кўзда тутилган. Бундан ташқари темир йўл бўйларида ҳўл мева ва узум учун умумий қуввати 24 минг тонналик 48 та омбор қуриш режалаштирилмоқда. Шу йилнинг ўзида ана шундай омборлардан 10 таси қурилади.

Республика колхоз ва совхозларида типовой саралаш-жойлаш пунктлари, мева ва узумни қуритадиган механизациялашган майдончалар, картошкани ва бошқа тез бузиладиган маҳсулотларни сақлаш учун кичик омборлар қурилиши бошланди.

Бундай комплекс чораларнинг амалга оширилиши ана шу маҳсулотни аҳолига сотиш суръатларини уларни етиштиришни кўпайтириш суръатларидан жадаллаштиришга олиб келади, сифатини, хилма-хиллигини ва турли сортларда бўлишини, сабзавот ва мевани аҳолига йил бўйи бир маромда сотишни таъминлайди.

— Аграр маҳсулотнинг 97 проценти суғориладиган ерларда етиштириладиган республикамиз учун сув таъминоти масаласи, айниқса кундаланг бўлиб турибди. Лойиҳалар ва сметаларни экспертиза қилиш, капитал маблағлар учун лимитларни белгилаб бериш, мелиорация ишларини маблағ билан таъминлаш, тугалланган объектларни қабул қилиб олиш вазифаларининг Сув хўжалиги министрлигидан республика агросаноат комплексига олиб берилганлиги сизнингча агросаноатга нималар бериши мумкин?

— Лойиҳалар ва сметалар экспертизаси вазифаларининг Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигидан Агросаноат давлат комитетига олиб берилганлиги янги ерларни тағин ҳам пухтароқ ва комплекс ўзлаштиришни, посёлкаларни ўз вақтида қуришни таъминлайди.

Ҳозирги вақтда сув хўжалиги фаолияти социал-маиший ва ишлаб чиқариш объектлари қурилишидан ўзиб кетмоқда. Бошқача қилиб айтганда, биз янги ерларни ўзлаштиришда олға силжимоқдамиз. Мактаблар, болалар боғчалари, уй-жойлар, ишлаб чиқариш объектлари қурилишида орқада қоляпмиз.

Бунинг оқибатида ана шу янги ерларда баъзан ишлайдиган одам бўлмай қолади. Бир илож қилиб етиштирилган ҳосилни ҳам шаҳарликлар, студентлар ёрдамида йиғиштириб олишга тўғри келмоқда. Механизаторларнинг етишмаслиги, кадрларнинг қўнимсизлиги оқибатида янги қишлоқ хўжалик техникаси икки-уч йил ичида ишдан чиқиб қолмоқда.

Лойиҳа ва сметалар экспертизаси вазифаси Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигидан Агросаноат давлат комитетига олиб берилиши билан бу масалаларни комплекс ҳал этиш ҳамда вужудга келган номутаносибликни тугатиш имконияти пайдо бўлади. Бундан ташқари сув хўжалиги ва граждан қурилишига ажратилган маблағлардан фойдаланишни самаралироқ контрол қилиш мумкин.

— Республика далаларида чигит ва бошқа экинларни экиш тугалланмоқда. Бу муҳим кампания республика Агросаноат давлат комитети учун дастлабки жиддий синов бўлди. Дала ишларининг ҳозирги хусусиятлари нималардан иборат? Республика агросаноат комплекси сув танқис бўладиган йил шароитида ҳосил учун курашга қандай тайёргарлик кўрмоқда?

— Ҳозир деҳқончиликнинг илмий асосланган системаларини, интенсив методларини жорий этишга зўр берилмоқда. Республикада кузги шудгорлаш биринчи марта ноябрь ойида ўтказилди. Бу — энг мақбул вақтдир. Ҳайдашдан олдин маҳаллий ўғит солинадиган майдонлар икки баравар кенгайтирилди. Экишдан олдин пайкаллар яхшилаб текисланди. Иқлим шароитига кўра тупроқнинг табиий намига чигитни ундириб олиш қийин бўлган Андижон, Наманган, Фарғона, Сирдарё областларида ва бошқа зоналарда яхоб бериш 1,5—2 баравар кўпайди. Экиш вақтида минерал ўғитлар ва гербицидлар солиш, қатор ораларининг энг мақбул кенглика бўлишини таъминлашга катта эътибор берилмоқда. Ҳамма жойда ғўзанинг конкрет зоналар учун энг мақбул навлари танлаб олинди, яхши тайёрланган чигит келтирилди. Область агросаноат комитетлари ана шу навларнинг районлар ва хўжаликларда жойлаштирилишини ўтган йиллардаги каби районлаштиришда бузилишларга йўл қўймаслик учун, бир район ва хўжаликда бир неча хил нав етиштирилишига йўл қўймаслик учун қаттиқ контрол остига олдилар.

Беш йилликнинг дастлабки йили ҳосили учун кураш сув танқислиги сабабли мураккаблашди. Амударё ва Сирдарё ҳавзаларида сувнинг етишмаслиги сезилмоқда. Сув запаслари ва кутилаётган оқими нормадагидан ва ўтган йилги даврдагидан анча кам. Агросаноат комплекси меҳнатчилари сув танқислигига қарши кураш чораларини кўрмоқдалар. Ҳар бир зонада қўшимча сув манбалари аниқланмоқда. Қудуқлар сони кўпайтирилмоқда, хўжаликларнинг сувдан фойдаланиш планларида ана шу қудуқлардан сарфланган сув ҳисобига олинади. Ҳамма насосларни, тик зовур қудуқларини ремонт қилишни 15 майгача тугаллаш, вегетация суғориши вақтида уларнинг тўхтовсиз ишлашини таъминлаш вазифаси қўйилди.

Хўжаликларда сув кам шароитда сувни тежайдиган технология ҳамда мўл ҳосил олишнинг махсус агротехника тадбирлари кенг қўлланилмоқда. Сувни тежаб сарфлашга ҳамда сувчиларнинг меҳнат унумдорлигини икки-уч баравар оширишга имкон берадиган суғориш агрегатларидан фойдаланиш кенгайтирилади.

Республикада сув тақчил йиллар тез-тез бўлиб туради. Бу ҳодисага қарши курашда республика хўжаликлари катта тажриба орттирган бўлиб, кенг имкониятга эгадирлар. Табиий қийинчиликларга мўл ҳосил етиштиришнинг гарантияли методикаси қарама-қарши қўйилмоқда. Бу методика интенсив технологияга асосланган. Ўзбекистон агросаноати ана шу технологияни кенг жорий этишни ўзининг асосий тактик ва стратегик вазифаси деб ҳисоблайди.

Суҳбатни ЎзТАГ мухбири И. ХИСАМОВ олиб борди.

МУТАХАССИСЛАР МАСЛАҲАТ БЕРАДИ

ҚАЛОВИНИ ТОПСАНГИЗ...

Бу йил баҳор ҳавоси одатдагидан паст келди. Оқибатда областимизнинг кўпгина хўжаликлари қатори Тошкент районидаги Собир Раҳимов номли колхоз далаларида ҳам эртаги экилган карам, сабзи ва картошка сингари сабзавотларнинг кўп қисмини совуқ уриб кетган эди. Жамоатчи мухбиримиз М. Туробов колхоз бош агрономи Турғунбой МАҲМУДОВ билан учрашиб, ундан табиий офат келтирган зарарнинг ўрнини қоплаш учун хўжаликда амалга оширилган ишлар тўғрисида гапириб беришни илтимос қилди.

— БУ ЙИЛГИ қишнинг охирларида илиқ-иссиқ кунлар кўп бўлганидан фойдаланиб, 20 январдан колхозимиз далаларига карам экишни бошлаган, 20 мартгача планда белгиланган 30 гектар майдонга плёнка остига, 10 гектарли очиқ майдонга карам кўчати ўтқазилганди. Лекин кутилмаганда, баҳорнинг совуқ келиши оқибатида очиқ ерга экилган карам кўчатларининг деярли 70 проценти зарарланди. Қолган 30 процент майдондаги ниҳолларнинг ўсиши, ривожи ҳам суст эди. Бинобарин, ана шу табиий офат келтирган зарарни бартараф этиш мақсадида совуқ урган ниҳоллар ораларига қўшимча карам кўчатлари экиб чиқдик, яхшилаб суғордик.

Деярли ҳар куни қиров тушиб, кечаси ҳавонинг совуқ бўлиши ишимизни анча қийинлаштирди. Агар шаҳарда 1—2 даража иссиқ бўлса, бизнинг шароитимизда ҳаво 1—2 даража совуқ бўлади. Шунинг учун ҳамиша омилкорлик билан иш кўришга тўғри келади.

Ҳозирги кунда плёнка остига экилган карамларнинг ҳосили яхши. Ўз вақтида сув қуйиб, барча агротехника тадбирларини расамади билан қўлланиб турибмиз. Ишни шу тарзда давом эттириб, пишиб-етилган карам ҳосилини узиб, шаҳарликлар дастурхонига етказиб беришни мўлжаллаб турибмиз.

Биз ўтган йили сабзи-пиёз уруғларини кузда «тўқсон босди» қилиб сепиб қўйган эдик. Агар ҳаво совиб кетмаганда эди, ҳозир униб чиққан сабзи ниҳоллари етилиб қолган бўларди. Лекин бўш келмаяпмиз. Колхозимиздаги кекса, тажрибали деҳқонлар, район агросаноат бирлашмаси мутахассислари билан маслаҳатлашиб, 18 гектар ерга қайтадан сабзи экишга қарор қилдик ва бу иш ўз вақтида ниҳоясига етказилди.

Март ойи ичида 120 гектар ерга картошка экиб қўйгандик. Плёнка остидаги уч гектарга совуқ қисман таъсир этди, очиқ майдонлардаги картошка эса кечроқ униб чиқди. Плёнка остида етиштирилаётган картошка ниҳолларини чопиқ қилиб, культивациядан чиқариб, парваришлаяпмиз.

Бу йил 93 гектар майдонда помидор етиштириш кўзда тутилган. Шу майдоннинг тенг ярмига кўчатларни ўтқазишда махсус агрегатлардан фойдаланамиз.

115 гектар ерда эски бедамиз бор. Шу ўринда мен баъзи касбдошларимизнинг «ерда нам бор, бедани суғориш шарт эмас», деган фикрларига қўшилмаслигимни айтиб ўтмоқчиман. Рож, рапс ва бошқа оралиқ экинлари сингари бедани ҳам барвақт озиқлантириб суғориш даркор. Биз ҳар гектар беда майдонига 150 килограммдан азотли ўғит сепдик. Сўнг сув қуйдик. 35 гектардаги янги бедамиз эса ер намига униб чиқди.

Ўтган йил кузидан бошлаб саккизта далачилик бригадамизда парник-теплица хўжаликларидан ташқари, енгил типдаги плёнкали иссиқхона барпо этганмиз. Ҳар бири 10—15 сотих саҳнли бундай иссиқхоналарда укроп, кашнич, петрушка, сельдери, салат каби ошкўклар ўстирмоқдамиз. Бу чайласимон иссиқхоналарга совуқ таъсир қилмади. Агар кучли совуқ бўлса, чайла ичидаги экинлар устига плёнка қопланарди. Ишни ана шу тарзда ташкил этганлигимиз туфайли ҳозиргача шаҳарликлар дастурхонига кўплаб укроп, кўк пиёз, редиска тортиқ қилдик.

Кунлар исиб, деҳқонларимизнинг ишлари юришиб кетди. СССРнинг Озиқ-овқат программаси бажарилишига муносиб ҳисса қўшишга аҳд қилган колхозчиларимиз бу йил давлатга 1500 тоннадан зиёд картошка, шунингдек 7000 тонна сабзавот маҳсулотлари сотиш юзасидан белгиланган планнинг сўзсиз бажарилишини таъминлайдилар.

ҚИТЪАЛАР ОВОЗИ

ОСИЁ, АФРИКА ВА ЛОТИН АМЕРИКАСИ МАМЛАКАТЛАРИ КИНОФЕСТИВАЛИ · Тошкент-86

Шу йилнинг 20—30 май кунлари республикамиз пойтахти — Тошкентда Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг навбатдаги IX халқаро кинофестивали бўлади. «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун!» шиори остида ўтказиладиган бу анъанавий фестиваль чинакам санъат байрамига айланишига шубҳа йўқ. Мазкур кинофорум арафасида мухбиримиз У. Абдушоҳидов Ўзбекистон ССР Кинематография Давлат комитетининг раиси, кинофестиваль бош директори А. О. ТЎРАЕВ билан суҳбатлашди.

— **Азиз Опоқович, аввало, жаҳон экран санъатининг бугунги равнақида Тошкент кинофестивали қандай роль ўйнаётгани ҳақида фикрингизни билмоқчимиз.**

— Кинематографияни чин дилдан севган киши турли мамлакатларда яратилган фильмларни кузатиб бораркан, улар орасида кескин фарқлар борлигини сезмай иложи йўқ. Умумжаҳон кино оламида зўравонлик, беҳаёлик, эртанги кунга нисбатан умидсизлик ташвиқ этилаётган картиналар ҳам талайгина. Уларни пул кетидан қувган, кинематографияни молиявий бизнес воситаси қилиб олганларгина яратмоқда. Бироқ бунга зарба бериб, ижод қилаётган тараққийпарвар, ғоявий баркамол санъаткорлар жаҳон аҳлини ташвишга солаётган актуал масалаларни экран орқали дадил кўтариб чиқмоқдалар. Кино санъатидаги бу йўналиш Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари киносида мустаҳкам қарор топиб бормоқда.

Уч қитъа кино санъати вакилларининг ижодини ўзида акс эттирувчи Тошкент фестивалида инсонни, унинг маънавий оламини тараннум этувчи фильмларга алоҳида эътибор берилади. Ирқчилар идеологиясини ташвиқ этадиган, бир миллат мавқеини ерга уриб бошқа миллатни кўкка кўтарадиган, ҳаёт ҳақиқатини бузиб кўрсатадиган фильмларга ўрин йўқ. Бу халқаро йиғин бошқа кинофестиваллардан ўзининг ана шу олижаноб мақсади, шиори, демократик руҳи, иштирокчиларининг кўплиги билан ажралиб туради.

Кейинги йилларда ер куррасидаги кўпгина мамлакатлар кинематографиясида социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун кураш мавзуини ўзида акс эттираётган фильмларнинг кўп яратилаётганлигида Тошкент кинофестивалининг ҳам улкан ҳиссаси бор. Энг муҳими, Тошкент форуми қайси қитъада яшаши, қайси тилда сўзлашуви, ранги ва миллатидан қатъий назар, барча халқларни тенг кўриб, уларни дўстлаштиради, халқлар ҳамкорлигини мустаҳкамлаш ишига хизмат қилади.

— **Тошкент кинофестивалининг муҳим жиҳатларидан яна бири — «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун курашда киноннинг роли» деган мавзуда ўтказиладиган мунозарадир. Шундай эмасми?**

— Ҳа, албатта. Киносанъаткорлар ўзига хос бу кўрикка ўз ижодий ишларини кўрсатиш учунгина эмас, бугунги кундаги кино тараққиёти, Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари киноси тенденциялари хусусида фикр алмашиш мақсадида ҳам қатнашадилар.

Бизнинг суҳбат

Уч қитъанинг таниқли режиссёрлари, кино танқидчилари ва давлат арбоблари барча тараққийпарвар санъаткорларни қизиқтирган масалалар — ўз озодлиги ва келажаги учун курашаётган халқларга ёрдам бериш учун бугунги экран асарлари қандай бўлиши лозимлиги, мазкур мамлакатларда миллий кинематографияни тараққий эттириш муаммолари, кино санъатидаги мавжуд прогрессив тенденцияларни мустаҳкамлаш борасида суҳбатлашадилар. Бу ғоят фойдали мунозаралар жаҳон кино санъати тараққиётига муҳим ҳисса бўлиб қўшилади, албатта.

— **Навбатдаги фестивалнинг программаси ҳақида нима дея оласиз?**

— Сўнгги ўн саккиз йил ичида тўққизинчи марта ўтказилаётган фестиваль Бош дирекцияси ўз ишини Ташкилий комитет томонидан пухта ўйлаб тузилган ва маданий тадбирларнинг барча жабҳалари ҳисобга олинган мукаммал план асосида ташкил этаётир.

Кино санъати намояндалари халқимиз ҳаёти билан яқиндан танишиб, совет турмуш тарзининг афзалликларини ўз кўзлари билан кўрадилар. Фестиваль қатнашчилари учун республикамиз областлари бўйлаб саёҳатлар, меҳнат коллективлари билан учрашувлар ташкил этилади. Меҳмонлар Тошкент области хўжаликлари ва саноат корхоналарида ҳам бўлишади. Фестиваль фильмлари пойтахтимизнинг кинотеатрларида кенг намойиш қилинади.

Фестиваль кунларида кўрсатиш учун Тинчлик йилига бағишланган фильмларнинг махсус программаси тайёрланмоқда. Кино бозори ишлаб туради. «Совет турмуш тарзи» мавзуида тасвирий санъат кўргазмаси ҳам ташкил қилинади. Тошкентдаги кинотеатрлардан бирида «Ўзбекфильм» студияси олтмиш йил мобайнида яратган фильмлар кўрсатилади.

— **Республикамиз кинематографчиларининг бу сафарги фестивалга қандай ҳозирлик кўрганликлари ҳақида ҳам сўзлаб берсангиз.**

— Аввало шуни таъкидлаб ўтмоқчиманки, кинематографчиларимиз мазкур халқаро кинофорумга алоҳида тайёргарлик кўрмоқдалар. Бир неча йиллар давомида суратга олинган «Оловли йўллар» кўп серияли бадиий фильмни кўрсатиб ўтмоқчиман. Томошабинлар бу асарни катта қизиқиш билан қарши олдилар. Лейпциг ҳамда Испаниянинг Бильбао шаҳрида ўтказилган халқаро кинофестиваллар совриндори бўлмиш «Майин ёмғир ёғади» мультипликацион картинаси ҳам киномухлисларга жуда манзур бўлган. «Алвидо, ғўр ёшлигим», «Лейтенант Некрасовнинг хатоси», «Қиз узатиб борганда», «Орзулар оғушида» каби бадиий картиналарни ҳам икки фестиваль оралиғида яратилган энг яхши асарлар қаторига киритиш мумкин.

— **Сўнгги савол. Фестивалнинг бўлғуси қатнашчилари ва меҳмонларига истагингиз?**

— Тошкент фестивали юксак инсонпарварлик ғояларини қарор топтириш учун курашда қудратли қурол сифатида хизмат қилади. Бу йилги фестиваль ҳам бутун ер юзи санъаткорлари ўзларининг бутун истеъдодлари, куч-ғайратларини тинчликни ва халқлар ўртасида ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашдек олижаноб ишга бағишлашга интилаётганликларини яна бир бор намойиш қилиши лозим.

Уч қитъа кино санъаткорларининг янги дийдор кўришуви буюк ғоялар, тараққиёт ва халқлар озодлиги тантанаси учун хизмат қилувчи яна бир муҳим омил бўлиб қолишини истардим.

ҲОМТОКНИ ВАҚТИДА ЎТКАЗИНГ

ШУ КУНЛАРДА боғ ва узумзорларда олиб борилаётган ишлар мўл ҳосилга замин ҳозирлайди. Айни дамларда нам етарли бўлгани учун токларнинг янги новдалари тез ўсиб, кўпаймоқда. Шўра хомток ўтказиш даври яқинлашиб қолди. Агар қайси узум навларида шўралар тўлиқ бўлса кечиктирмасдан ишни бошлаш лозим. Ҳомток даврида ток тупидаги кераксиз новдалар, синган, қуриган, совуқ урган эски занглар қўл арра ёки ток қайчи ёрдамида олиб ташланади. Ток туплари обдон тозалангандан кейин қолдирилган ҳосилли ва ҳосилсиз новдалар бағазларга кўтарилиб, нам чипталар билан саккиз симон қилиб боғланади.

Новдаларни симларга сиқиб боғламаслик керак. Акс ҳолда ўсаётгани шикастланиши мумкин. Ҳаддан ташқари бўш боғланса, кучлироқ шамол таъсирида чайқалиб синиб кетиши ҳам тажрибада кузатилган. Шўра хомтокдан кейин гектарига 15—20 килограммгача олтингугурт порошоги сарфланиб кул касаллигига қарши махсус пуркагич ёрдамида бир текис сепишни ҳам унутмаслик керак. Бу тадбирлар амалга оширилгач, ток кўк новдаларидаги шўралар тез ривожланади, барглари ҳам йириклашади. Кундасидаги куртаклардан соғлом, бақувват новдалар ўсиб чиқа бошлайди. Уларнинг қишда кўмиш учун қулай бўлган турли жойлардагисидан 3—4 тасини қолдириб бошқалари олиб ташланади. Ҳар гектар токзорга 100 килограмм азот, 2,5 — 3 тонна чириган маҳаллий ўғит аралашмаси солиб озиқлантириш тавсия этилади. Омихта ўғит қатор ораларига 14—15 сантиметр чуқурликда бир текис тушиши керак. Бу унумдорликни оширади. Ерда яшовчи микроорганизмлар сони кўпайиб уларнинг фаолияти бирмунча активлашади. Тўпланган нам узоқ сақланади.

Навбатдаги иш токларга жилдиратиб сув қуйишдан бошланади. Ер етилиши билан тупроқ қатламларида намни сақлаб қолиш учун суғориш ариқлари пешма-пеш 12—14 сантиметр чуқурликда юмшатилади.

Токлар тўлиқ гулдан чиқиб, ғўралари мошдек бўлганида навбатдаги — ғўра хом ток ўтказиш яхши натижа беради. Бунда новдалар барг қўлтиғидаги куртаклардан ўсиб чиққан майда, узунлиги 20—25 сантиметрга етган бачкилар қўлда олиб ташланади. Сўнг юқорироқдан иккинчи маротаба намланган чипталар билан боғланади. Бу агротехника тадбирини ҳеч вақт кечиктириб юбормаслик лозим. Акс ҳолда кўк новдалар ёғочлашиб қолса уларни қўлда олиб ташлаш қийинлашади. Бундай вақтларда ток қайчи ишлатиш мақсадга мувофиқдир.

Кишмиш узум навларига биостимулятор — гиббереллин моддаси билан ишлов берилганда ҳосил миқдори 40—50 процентга ошади. Бунда ғужумларнинг йириклашиши икки марта тезлашади. Бир грамм препаратни 10 литр сувда эритиб оқ кишмиш, қора кишмиш, кишмиш Хисрав каби уруғсиз токлар гуллаган ёки гуллаб бўлгандан кейин 4—5 кун ўтказиб эрталаб ва кечки салқинда ғўраларга «автомакс» қўл пуркагичи ёрдамида сепилади (бир гектар токзор учун 40—50 грамм гиббереллин кифоя).

Препарат фақат сепилган ернинг ўзига кучли таъсир қилиб узум доналарини йириклаштиради. Гиббереллин сепиладиган токзорларга албатта шарбат суви бериб, озиқлантирилиши лозим.

Ер қатламларидаги озуқа моддаларини ҳамда намни етарли бўлишини таъминлаш зарур. Акс ҳолда токнинг ўсиши сустлашади ва келгусида ҳосилдан аста-секин қола бошлайди. Буни соҳибкорлар эсдан чиқармасликлари керак. Лалми токзорларда нам кам бўлиши туфайли кишмиш навларини ана шундай препарат билан ишлаш тавсия этилмайди.

Янги экилган ток қатор ораларидаги бўш ерларга туплардан 30—40 сантиметр қочириб эртаки ва ўртаки сабзавот экинлари экилса самараси кўнгилдагидек бўлади. Шундай қилинганда ёш кўчатлар қўшимча суғорилади. Озиқлантирилади ва парваришланади. Натижада ток тез ҳосилга киради.

М. СОБИРОВ,
қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

КОМПЬЮТЕР-ЎҚИТУВЧИ

ҲОЗИРГИ вақтда ЭҲМларнинг одам фаолиятининг ёрдамчиси сифатида тадбиқ этилмайдиган соҳаси қолмади ҳисоб. Чунки компьютерлар космик кемаларнинг ҳаракатини бошқариш, мураккаб технологик жараёнларни назорат қилиш, ишлаб чиқаришни планлаштириш билан биргаликда шахмат ўйнаш, расм ва лойиҳалар чизиш ҳамда куй басталаш имкониятларига эгадир.

Компьютер ўқитувчилик касбини эгаллай оладими? Бир томондан қараганда, бу касб фақат одамга хос ҳунардир, чунки ўқитувчининг асосий вазифаси ўқувчига фақат бирор предметни ўқитишгина эмас, балки тарбиялашдан яъни яхшилик, тартиб-интизом, гўзаллик ва садоқат каби хусусиятларни шакллантириш ва ўргатишдан иборатдир! Иккинчи томондан, таълим беришдаги кўпгина оғир вазифаларни ЭҲМлар зиммасига юклаш мумкин.

Газетхонда «Хўш, компьютер қандай қилиб ўқита олади?» деган савол туғилиши, табиий. Ҳозирги замон ЭҲМларининг хотираси сиғими зарурий ўқув материалини сақлаб туриш имконини беради. Бу материаллар керакли маълумотларни ўз ичида сақлайдиган текстлардан, зарур ўқув ёки методик қўлланмалар рўйхатидан, таърифлар, теоремалар ва масалаларни берилиши билан уларни ечиш алгоритмларидан ташкил топади. Лекин ўқитиш учун материалларни ЭҲМ хотирасида сақлашнинг ўзи кифоя қилмайди, балки ундан фойдаланганда, зарур маълумотларни тезлик ва хатосиз тақдим этиши ва ўқувчининг жавобларини назорат қилган ҳолда, мустақил равишда навбатдаги вазифаларни белгилай олиши даркор. Автоматлаштирилган ўқитувчи системалар (АЎС) деб аталувчи қурилмалар ана шу хусусиятларни ўзларида мужассамлаштирган.

Ўқитувчи система билан алоқа қилиш диалог яъни бевосита мулоқотда бўлиш шаклида амалга оширилади. Диалог компьютернинг предмет темалари рўйхатини («меню»ни) таклиф қилишидан бошланади. Ўқувчи ўзи хоҳлаган темага мос келувчи номерли клавишни босиши билан дисплей экранида ўқув материалининг биринчи «порция»си пайдо бўлади. Ўқитиш жараёнида ЭҲМ текшириш учун масалалар, тема бўйича қўшимча саволлар ҳам тақдим қилади. Жавоблар эса қайта ишланиб, улар тўғри бўлганларида система кейинги қисмдаги темаларга ўтишга рухсат беради. Бу ерда шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, компьютер оддий ўқитувчидан фарқли равишда арзимаган кичик хатони ҳам ўтказиб юбормайди. Бундан ташқари, система ўқитиш жараёни давомидаги маълумотларни йиғиб боради. Мазкур маълумотлардан ўқитувчи ўқувчининг у ёки бу темани қандай ўзлаштирганини билиб олиши мумкин. АЎСси билан ишлаш ўқувчи учун ўйинга ўхшаш туюлгани билан бу «ўйинда» фақат инсон ютади, чунки унинг натижаси — билимдир.

Мактаб ислоҳоти — умумхалқ иши

Хўш, ўқувчиларни яқин келажакда бу соҳада нималар кутади? Новосибирсклик бир группа олимлар «Школьница» системасини яратишди. Система мактаб предметлари тематикасига оид амалий программалар пакетларини ўз ичига олади. Унда тренажерлар ҳам мавжуд, улар ёрдамида ЭҲМда ишлашни программалаш курсини ўрганиш имконияти яратилади. Бундан ташқари, ўқувчиларнинг билим даражаларини текширувчи программалар ҳам бор. Ушбу система «Агат» якка компьютери учун мўлжалланган. Лекин уни бошқа турдаги ЭҲМларга ҳам ўтказиш имконияти бор.

АЎСни яратиш мураккаб масалалардан ҳисобланади, чунки ўқитишни шундай ташкил қилиш керакки, у қизиқарли ва хатосиз бўлсин, ўқувчиларнинг стандарт бўлмаган нозик саволлари «электрон ўқитувчини» оғир аҳволга солиб қўймаслиги даркор.

Ҳозирда республикамизнинг бир неча олий ўқув юртларида, хусусан, ТошДУ ва Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институтида АЎСлари яратиш устида иш олиб борилмоқда. Аммо бу ишга тегишли ҳисоблаш техникасига эга бўлган барча олий ўқув юртлари жадалроқ киришсалар мактаб ислоҳотини амалга оширишда кўрсатиладиган ёрдам кучайган бўлар эди.

КПСС XXVII съездининг СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1985—1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган асосий йўналишлари тўғрисидаги қарорида «Ўқув жараёнига информатика ва электрон-ҳисоблаш техникаси активроқ жорий этилсин», дейилади. АЎСларни яратиш ва ўқув жараёнида қўллаш ана шу йўналишдаги асосий тадбирларнинг биридир.

Т. АЗЛАРОВ.

Халқаро ҳаёт

ЧЕХ ТИЛИДА

ПРАГА, 28 апрель. (ТАСС). «Свобода» нашриёти КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг танланган нутқлари ва баёнотлари тўпламини чех тилида босиб чиқарди. Тўплам КПСС Марказий Комитети 1985 йил апрель Пленумидан то шу йил январь ойининг ўрталаригача бўлган даврни ўз ичига олади.

ЧКП Марказий Комитетининг органи «Руде право» газетаси тўплам чиқарилганлигини хабар қилиб, китоб «Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг жўшқин ижодий фаолияти тўғрисида ҳар томонлама чуқур тасаввур беради, партиянинг совет жамияти ҳаёти барча томонларини такомиллаштириш соҳасидаги хилма-хил ишини ифода этади», деб таъкидлайди.

КПСС кенг жамоатчиликнинг актив мадади билан яқин беш йилга ва аср охиригача мўлжалланган иқтисодий стратегия ва социал сиёсатни ишлаб чиқди, турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаш ленинча принципларини амалга оширмоқда, деб ёзади «Руде право» газетаси. Тўплам материаллари КПСС, Совет давлати тинчликни сақлаб қолишга, ядро уруши хавфини бартараф этишга муттасил интилиб келаётганлигидан яққол далолат беради.

МУЗОКАРАЛАРНИНГ ИККИНЧИ ДАВРАСИ

ЖЕНЕВА, 28 апрель. (ТАСС). Бу ерда СССР ва АҚШ делегациялари химиявий қуролни тақиқлаш масалалари хусусида икки томонлама фикрлашиб олишнинг иккинчи даврасини ниҳоясига етказдилар. Совет делегацияси мана шу давра давомида СССРнинг мазкур масала хусусидаги янги таклифларини тушунтириб берди. Бу таклифлар КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг Берлинда ГБСП XI съездида сўзлаган нутқида олға сурилган эди.

ЖАҲОН ГАЗЕТАЛАРИ САҲИФАЛАРИДА

Қардош социалистик мамлакатларнинг газеталари, жаҳон прогрессив матбуоти Жаҳон Тинчлик Кенгашининг Софияда тугаган сессияси муҳим аҳамиятга эга эканлигини қайд этмоқда. Шарҳларда таъкидлаб ўтилаётганидек, сессия қатнашчилари ҳозирги мураккаб халқаро вазиятда босиб ўтилган йилга танқидий баҳо бериб, ҳамкорликнинг янги форма ва методларини қидириб топишни активлаштиришга, омма ўртасида кенг кўламдаги ишларни авж олдириб юборишга ва янги кучлар билан олға томон ҳаракат қилишга азму-қарор берганликларини изҳор этдилар.

● Сессияда қабул қилинган сиёсий декларация деб уқтиради Болгариянинг «Работническо дело» газетаси, шу аср охиригача ядро қуролини тугатиш учун курашга, ядро қуроли синовларини тўхтатиш ҳамда космик фазо ҳарбийлаштирилишининг олдини олиш, кенг қамровли халқаро хавфсизлик системасини вужудга келтириш ва давлатлар ҳамда халқлар ўртасида кескинликни юмшатиш ва ҳамкорлик жараёнига қайтиш учун кенг кўламдаги кампанияни авж олдириб юборишга қаратилгандир.

◆ Чехословакиянинг «Руде право» газетаси жаҳон тинчлик кенгаши сессиясининг тинчликсевар кучларнинг регионал можароларни тугатиш, кенг оммани империалистик агрессия ҳуружларига зарба беришга сафарбар этиш йўлида олиб бораётган курашига катта эътибор бериш зарурлиги тўғрисидаги қарорига диққат-эътиборни жалб қилади. АҚШнинг яқинда Ливияга ваҳшийларча қилган ҳужуми ана шундай империалистик агрессия ҳуружининг намунаси бўлди.

● Чет эл матбуоти Американинг Ливияга қарши агрессияси сабабли НАТО ичида жиддий ихтилофлар мавжудлигининг янги далилларини келтирмоқда. Лондонда чиқадиган «Гардиан» газетаси НАТО бош секретари Лорд Каррингтоннинг Би-Би-Си мухбири билан қилган суҳбатини шарҳлаб, у Атлантика иттифоқидаги аҳволга «мен бундан нохуш аҳволни эслай олмайман» деб айтган гапини алоҳида кўрсатиб ўтади. Американинг Ливияга ҳужуми АҚШ билан Ғарбий Европадаги кўпчилик иттифоқчилар ўртасидаги ихтилофларнинг сабабидир, бу ҳужум «ҳеч нарсани ҳал қилмади», деди Каррингтон. Англиянинг «Таймс» газетаси Грециянинг Европа иқтисодий ҳамжамиятининг Ливияга қарши иқтисодий жазо чораларини жорий этиш тўғрисидаги қарорига бўйсунишдан бош тортганлиги муносабати билан АҚШ ва НАТОдагилар жуда ташвишланаётганликлари тўғрисида ёзади.

Бироқ «Гардиан» газетасининг хабар қилишича, Вашингтон Ливия раҳбари Каддафини ҳамон «четлаштириш» режасини тузмоқда ва президент Рейганнинг маслаҳатчилари еттита асосий капиталистик мамлакат раҳбарларининг бўлажак кенгашида АҚШ ўз шерикларининг Ливияга қарши яна қилинадиган ҳуружларда иштирок этишларига эришиш ниятида эканлигини яширмаяптилар. Ҳозирча фақат М. Тетчергина ушбу масалада Токиода «президент Рейган билан бир ёқадан бош чиқариб» иш кўришига аниқ равшан шама қилди.

● Франция савдо-саноат доираларининг органи «ЭКО» газетаси Токиодаги учрашувга кўрилаётган тайёргарликка тўхталиб, Ғарбий Европа мамлакатларининг энг муҳим халқаро проблемаларга ёндашувидаги ихтилофлар ва қаттиқ мунозараларга сабаб бўлувчи жиддий тафовутларни қайд этди.

Рейганнинг Осиёга сафари бошланганлиги муносабати билан Япония матбуоти қуйидагиларни ёзади: Филиппинда Америка ҳарбий базаларини сақлаб қолиш ва Япония ҳамда Жанубий Корея иштирокидаги «регионал мудофаа ташаббуси» деб аталмиш ташаббусни рўёбга чиқариш масалалари Рейган олиб борадиган музокараларнинг диққат марказида бўлади. Вашингтондагилар ана шу ташаббусни «стратегик мудофаа ташаббуси» программасига «Осиё қўшимчаси» деб тасаввур қилмоқдалар. Ҳар иккала ҳолда ҳам деб уқтиради «Майнити» газетаси, Рейган шу регионга «совет хавфи кучаймоқда» деган гапларни рўкач қилиб, мазкур мамлакатларга тазйиқ ўтказади.

● Франциянинг «Юманите» газетаси Гаитида Дювалье диктаторлик режими қурбонларининг хотирасига бағишланган тинч намойиш ўққа тутилганлигини хабар қилиб, мана шу шафқатсиз террор мамлакатда америкапараст ҳукмдор қочиб кетгандан кейин ҳеч нарса ўзгармаганлигидан далолат беради, чунки унга яқин кишилар ҳокимият тепасига чиқиб олишган, деб таъкидлайди.

(ТАСС, 28 апрель).

КЕНГАШ ТУГАДИ

ГАВАНА. Лотин Америкаси иқтисодий системасига бағишланиб Доминикана Республикаси пойтахтида ўтказилган амалий кенгаш Кариб ҳавзаси ва Лотин Америкаси мамлакатлари ўртасида савдо-сотиқни интеграциялаш ва ривожлантириш программасини қабул қилиш билан тугади. Кенгаш қарорларида региондаги мамлакатлар ўртасида савдо алоқаларини кенгайтириш кўзда тутилади. Бу қарорлар мавжуд қийинчиликларни биргаликда куч-ғайрат сарфлаб бартараф этишга қаратилгандир. Уларнинг амалга оширилиши регионал проблемаларни ҳал этиш учун катта аҳамиятга эга бўлади.

ГФР. Ваккерсдорф шаҳрида ядро чиқитларини қайта ишлаш бўйича корхона қурилиши бошланди. Шаҳарда АҚШ ва НАТОнинг агрессив йўли, ГФРнинг Американинг космосни милитаризациялаш планларига қўшилишига қарши катта норозилик намойиши бўлиб ўтди. Полициянинг кучайтирилган нарядлари намойишчиларни тарқатиб юборишга ташланди. Намойишчилар орасида қамоққа олинганлар бор. Суратда: Ваккерсдорфдаги норозилик намойиши иштирокчилари.
ЕПА—ТАСС телефотоси.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

ТОКИО. Бу ерда «Ядро қуролидан ҳоли ҳукумат учун курашувчи жамият» тузиш юзасидан ташкилий комитет ишлай бошлади. Жумладан, ядро урушининг олдини олиш, тўла ва батамом ядровий қуролсизланиш учун кураш — жамиятнинг асосий вазифаларидандир. Ташкилий комитет составидаги таниқли жамоат арбоблари ва олимларидан юзга яқин киши мамлакат ҳукуматининг Япония ядро қуролидан ҳоли статусига оғишмай риоя этишига, мамлакат аҳолисининг чинакам миллий манфаатларига мос бўлиб тушадиган сиёсат ўтказишига ва Америка маъмуриятининг космосда ядро қуроллари пойгасининг янги босқичини авж олдиришга қаратилган йўлини сўзсиз қўллаб-қувватлашдан воз кечишига эришиш ниятидадир.

БУЭНОС-АЙРЕС. Парагвай пойтахтида «Йўқолсин стреснер диктатураси» деган шиор остида медицина ходимларининг кўп минг кишилик намойиши бўлиб ўтди. Оқ халатли намойишчиларга қўшилган ишчилар, хизматчилар ва студентлар ҳам оппозицияга қарши жабр-зулм қилинаётганлигини қораладилар. Намойишчилар мамлакатда демократиянинг тикланишини, қашшоқлик ва ишсизликни тугатиш чоралари кўрилишини талаб қилдилар. Диктатура бошлиғининг буйруғи билан намойишчиларга қарши полициячиларнинг катта бўлинмалари сафарбар этилди. Полициячилар қурол-яроғларни, кўздан ёш оқизадиган гранаталарни ва таёқларни ишга солдилар. Парагвай шифокорлари полициячиларнинг ваҳшийликларига қарши норозилик билдириб 24 соатлик забастовка ўтказажакларини эълон қилдилар.

«ТИНЧЛИК ЙЎЛИДА БИРДАМЛИК»

● РИМ. Италиянинг шимолидаги Комо шаҳрида Европа шаҳарлари мэрларининг «Тинчлик йўлида бирдамлик» мавзуида биринчи конференцияси бўлиб ўтди. Конференцияда Италиядаги 19 шаҳар ҳамда чет эллардаги 18 пойтахт ва шаҳар намояндалари, шу жумладан Ленинград ва Киевдан келган делегациялар, БМТ ва бошқа халқаро ташкилотларнинг вакиллари қатнашдилар. Европа шаҳарлари тинчлик ва қуролсизланиш учун, халқлар ўртасида бирдамликни ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш учун курашга катта ҳисса қўшишлари лозим, дейилади ўзининг антифашистик, демократик анъаналари билан машҳур бўлган Комо шаҳри муниципалитети конференция қатнашчиларига йўллаган мурожаатномада.

(ТАСС, 28 апрель).

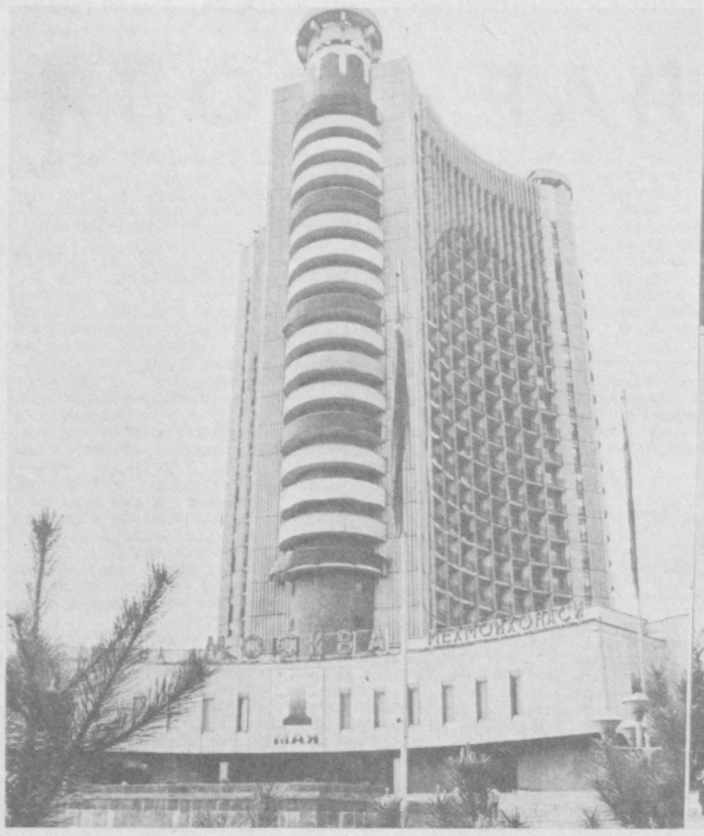

● РЕСПУБЛИКАМИЗ пойтахти Тошкент меҳнаткашларнинг Халқаро бирдамлик куни 1 Май байрами арафасида гўзал қиёфага бурканди.
А. Абалян ва Г. Якубов фотолари.

УЧРАШУВ МУШОИРАГА АЙЛАНДИ

Ўзбекистон ССР Ёзувчилар союзи Тошкент область бўлими байрам арафасида Тошкент районида ёш ижодкорларнинг навбатдаги зонал семинарини ўтказди. Унда республикамизнинг таниқли шоир, ёзувчи ва адабиётшунос олимлари, Тошкент, Оржоникидзе, Калинин районлари ҳамда Чирчиқ шаҳридаги адабий уюшмаларнинг қатнашчилари иштирок этдилар.

Ўзбекистон ССР халқ ёзувчилари Мирмуҳсин, Туроб Тўла, Ўзбекистон халқ шоирлари Рамз Бобожон, Қуддус Муҳаммадий, республика Ёзувчилар союзи правлениеси президиуми раисининг ўринбосари, Ҳамза мукофотининг лауреати Абдулла Орипов, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреатлари Барот Бойқобулов, Гулчеҳра Жўраева, шоирлардан Жуманиёз Жабборов, Раззоқ Абдурашидов, Мухтор Худойқулов, Илёс Муслим, Сафар Барноев, Нилуфар, Михаил Гребенюк, ёш ижодкорлардан Умида Абдуазимова, Анора Пардабоева, Севара Тўлаганова, Зарифа Эралиева, Ольга Лебединская ва бошқалар ўзларининг Коммунистик партия ва совет халқи, В. И. Ленин ва Октябрь инқилобини шарафловчи, уруш ва тинчлик,

ТОШКЕНТ РАЙОНИДА ОБЛАСТЬ ЁШ ИЖОДКОРЛАРИНИНГ ЗОНАЛ СЕМИНАРИ ЎТКАЗИЛДИ

она ва муҳаббат мавзуларидаги, болаларнинг беғубор дунёсини ифодаловчи шеърларини, жамиятимиз ва кишилар психологиясида учраб турадиган камчилик ва нуқсонларни фош этувчи юмористик асарларидан ўқиб бердилар.

Шеърлар қўшиқ ва рақсларга уланди. Республикамизнинг таниқли хушовоз хонанда, созанда ва раққосалари ўзбек шоирларининг асарлари билан ижро этиладиган қўшиқ-куй ва рақслари билан даврага янада завқ бағишладилар. Ўзбекистон ССР халқ артисти М. Шамаева, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар Х. Лутфуллаев, Ғ. Ёқубов, И. Маллаев, республика Ленин комсомоли мукофотининг лауреати Н. Чурадаева, хонандалардан Д. Ҳасанов, З. Суюнова, Ҳ. Исроилова, П. Мустафоев, раққосалардан Ў. Муҳамедова, Р. Султонова ва бошқа санъаткорларнинг ижрочилик маҳорати назм ва наво ихлосмандларига манзур бўлди.

Семинарнинг назарий машғулотида ёш ижодкорлар В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетининг профессори, таниқли адабиётшунос О. Шарафуддиновнинг Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг «КПСС XXVII съезди қарорлари асосида республикада ёш ижодкорлар билан ишлашни янада такомиллаштириш тадбирлари тўғрисида»ги қарори ва ёшлар ижодининг ҳозирги аҳволи мавзуидаги суҳбатини тингладилар. Амалий машғулотларда районлардаги адабий уюшмаларнинг ишлари, ҳаваскорларнинг ижодий изланишлари хусусида тўгарак раҳбарлари ахборот беришди. Шоир ва танқидчилар бир қатор бошловчи қаламкашларнинг шеър ва ҳикоялари юзасидан қимматли фикр ва мулоҳазалари билан ўртоқлашдилар.

Таниқли адиблар ва ёш ижодкорлар райондаги Ленин номли, Навоий номли, С. Раҳимов номли колхозлар, А. Абдураҳмонов номли совхоз меҳнаткашлари ҳузурида ҳам бўлишиб, уларга ўзларининг ижод намуналаридан ўқиб бердилар.

Р. ҒАНИЕВ.

ТОШКЕНТДА МЕҲНАТКАШЛАР ВАКИЛЛАРИНИНГ 1986 ЙИЛ 1 МАЙ НАМОЙИШИ ҲАҚИДА

Халқаро 1 Май байрами куни В. И. Ленин номли майдонда Тошкент шаҳар меҳнаткашлари вакилларининг умумшаҳар намойиши бўлади.

Намойиш соат 10 да бошланади.

Намойишда қатнашадиган меҳнаткашлар вакиллари корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар бўйича йиғилиш пунктларида тўпланиб, район колонналари составида белгиланган маршрут билан В. И. Ленин номли майдон томон борадилар.

Таклиф билети бўлганларни В. И. Ленин номли майдонга қўйиш соат 9 дан 45 минут ўтганда тўхтатилади.

Махсус пропускага эга бўлган автомашиналардан ташқари барча транспорт воситалари ҳаракати шаҳарнинг марказий қисмида — А. Навоий, Ф. Энгельс, К. Маркс, Пролетар, Ш. Руставели кўчаларида, Ш. Рашидов номли, В. И. Ленин номли проспектларда соат 7 дан тўхтатилади ва меҳнаткашлар намойиши тугагандан сўнг қайта бошланади.

Тошкент метрополитени 1 Май куни эрталаб 6 дан тунги соат 2 гача ишлайди. Соат 8 дан 13 га қадар «Пахтакор», «Октябрь революцияси» станцияларининг фақат чиқиш қисми ишлайди. «В. И. Ленин номли майдон» станцияси бу вақтда ёпиқ бўлади.

Соат 13 дан метрополитеннинг ҳамма станциялари яна аввалгидек ишлайверади.

ШАҲАР БАЙРАМ КОМИССИЯСИ

МАЙДОНДА МАКТАБ КОМАНДАЛАРИ

Янгийўл шаҳри стадионида «Спартак» кўнгилли спорт жамиятининг шаҳар умумтаълим мактаблари командалари ўртасида футбол бўйича мусобақалари бўлиб ўтди. Унда 18 команда иштирок этди.

Мусобақада 17-мактаб ўқувчилари ғолиб чиқишди. Ғолиблар спорт жамиятининг фахрий ёрлиқлари билан тақдирландилар.

Р. АБДУҚАЮМОВА.

ҲАВАСКОРЛАР КЎРИГИ

Чиноз районидаги Олмазор посёлкасининг маданият саройида Улуғ Октябрь Социалистик революциясининг 70 йиллигига бағишланган халқ ижодиётининг II Бутуниттифоқ фестивали олдидан район бадиий ҳаваскорлик коллективларининг кўрик конкурси бўлиб ўтди.

Конкурс қатнашчилари она-Ватан, партия, дўстлик ва меҳнатни тараннум этувчи дилрабо куй ва қўшиқлар ижро этишди. Айниқса район маданият бўлими қошидаги «Гулдаста» ансамбли хушовоз хонандалари Г. Рустамованинг «Ватан» ҳамда А. Бойчаевлар ижросида янграган «Инсон қасидаси» қўшиқларига жюри аъзолари юқори баҳо қўйишди.

Конкурсда «Партия XXIV съезди» совхозининг «Оқчашма» ансамбли ҳамда район маданият уйи коллективлари ғолиб чиқди.

С. ҚОСИМОВА.

«ЖОНАЖОН ЎЛКАМ ЧИРОЙИ»

«Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасининг цехида Улуғ Октябрь Социалистик революциясининг 70 йиллигига бағишланган халқ ижодиётининг II Бутуниттифоқ фестивали доирасида очилган кўргазма ана шундай деб номланди.

Кўргазмада бирлашма ижодкорлари томонидан яратилган натюрморт, пейзажлар, фото ва расмлар намойиш қилинмоқда.

Экспозициядан ўрин олган контрол-ўлчаш асбоблари цехи слесари В. Шепилев, созловчилар Ю. Ельмуратов, В. Вяльшинларнинг расм ва фотосуратлари ўймакорлик ишлари томошабинларда катта таассурот қолдирмоқда.

А. ҲАКИМОВ.

«МАЙСАРАНИНГ ИШИ» ЁШЛАР ТЕАТРИДА

Ўзбек Давлат «Ёш гвардия» театри бир оз танаффусдан сўнг яна ўз мухлисларини кутиб олмоқда. Театр биноси қайта реконструкция қилингач, унинг ижодий коллективи 12 та янги пьеса саҳналаштирди. Айниқса, Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий пьесаси асосида режиссёр Баҳодир Йўлдошев саҳналаштирган «Майсаранинг иши» спектакли томошабинлар томонидан қизғин кутиб олинди. Унинг муваффақиятига актёрлар ҳам муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Хусусан, бош ролларнинг ижрочилари Дилбар Қосимова (Майсара), Жаҳонгир Усмонов (қози) ва Ҳусния Содиқова (Ойхон)лар ижро этаётган роллар томошабинларга манзур бўлаяпти.

М. ВАЛИЕВА.

Суратларда: шу спектаклдан кўринишлар.
Ҳ. Мирзакаримов фотолари.

СОҒЛИК КУШАНДАСИ

Партия белгилаётган тадбирлар қайси соҳага тааллуқли бўлмасин, уларда аввало халқ манфаати назарда тутилади. «Ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этиш тадбирлари тўғрисида»ги қарор ҳам совет кишилари саломатлигини муҳофаза қилишга қаратилган амалий тадбирлардан биридир.

Спиртли ичимлик кишининг ақлий фаолиятини издан чиқариб, хулқига ҳам ёмон таъсир қилади, бурчга, вазифага бўлган муносабатини ўзгартириб юборади. Маст киши одоб-ахлоқ доирасидан чиқиб кетади, панд-насиҳат таъсир қилмайди. Ишлаб чиқаришдаги асосий брак ва аварияларнинг сабабчиси ҳам — ичкилик. Жамоат тинчлигини бузувчилар ҳам, жиноятчилар ҳам асосан ичкиликбозлардан чиқади.

Ичкиликка ружу қилган кишилар, сурункали дардга тез ва осон чалинадилар, жисмонан заиф бўлиб қоладилар. Меъёридан зиёд ичкилик биринчи галда ошқозон, ичак ва жигарга таъсир этиб касаллантиради. Маълумки, бундай хасталикка чалинган кишиларнинг соғайиб кетиши жуда қийин бўлади. Сурункали ичиш оқибатида меъданинг эпителиал ҳужайралари буришиб қолишини, ошқозон ва ичак шиллиқ пардаларида жойлашган майда томирлар торайиб, қон ўтказмай қўйишини рус медик-олими И. М. Сеченов ўтган асрдаёқ аниқлаган эди.

Спиртли ичимлик ошқозон-ичак орқали сўрилиб қонга қўшилади. Қон эса жигар орқали ўтаётган пайтда таомлардан чиқадиган углеводлар ўзгаради. Чунки жигар ёғ, оқсил ва витаминлар алмашувида қатнашувчи органдир.

Хўш, сурункали ичадиган кишилар жигари нима бўлади?

Жигарнинг спиртли ичимликлардан аста-секин заҳарланиши оқибатида углевод алмашуви издан чиқади, қон таркибида қанд моддаси кўпайиб кетади. Шунингдек, оқсил алмашуви ҳам бузилади.

Олимлар узоқ вақтдан бери ичкиликбозлик қилиб келаётган кишилар жигарининг ҳолатини тадқиқ қилдилар. Ичгандан сўнг орадан икки ҳафта ўтгандан кейин ҳам жигарда алкоголь борлиги радиоактив изотоп усулида аниқланди. Спиртли ичимликлар жигардаги хасталикни кескин кучайтириб юборади. Бунда жигар хужайралари ўлади, улар ўрнида бирлаштирувчи тўқима ўсиб чиқади. Аста-секин жигар буришиб боради ва жуда ҳам оғир касаллик — жигар циррози пайдо бўлади. Даволаш қийин бўлган бу касалликдан ичкилик ичмайдиганларга нисбатан ичувчи эркаклар 9 баравар, ичувчи аёллар эса 22 баравар кўп ҳалок бўлишади. Эркаклар жигар циррози касаллигига аёлларга нисбатан 3 баравар кўп чалинадилар.

Ичкиликбозлик — иллат

Биз миянинг марказий нерв системаси организмнинг яшаш фаолиятида етакчи роль ўйнашини яхши биламиз. Марказий нерв системаси тўқимаси алкоголь таъсирига ўта берилувчан бўлади. Бинобарин, бир-икки марта ичкилик ичиш хавфли эмас, дейиш нотўғридир. Ҳар қандай миқдордаги алкоголь ҳам мия тўқималарига кучли таъсир қилади. Киши ҳар сафар ичкилик ичганида маълум миқдордаги нерв тўқималари ҳалок бўлади.

Бизнинг миямиз 17 миллиарддан кўпроқ тўқимадан ташкил топган бўлса-да, йиллар давомида (ҳатто оз-оздан) арақ-вино ичсак, миллионлаб мия тўқималаримизни йўқотамиз. Бу эса ақлий меҳнат қобилиятини, хотирани, киши иродасини сусайтиради, ҳиссиёт дағаллашади, худбинлик, тошюраклик, бебурдлик каби ярамас одатлар зўрайиб боради. Кишининг у ёки бу нарсаларга қизиқиш доираси торайди, маънавий дунёси қашшоқлашади, чидамсиз, сабр-тоқатсиз, иродасиз бўлиб қолади.

Медицина кузатуви олиб борилган ҳамма ичкиликбозларнинг мия ҳажми кичрайгани ёки бошқача қилиб айтганда, миясининг буришгани маълум бўлди. Фикрлаш, эслаб қолиш жараёнлари содир бўладиган бош мия қобиғида ҳам ўзгариш юз берди. Кузатилаётган 20 кишидан 5 нафарида фикрлаш қобилияти сусайганлиги яққол сезилди, бош мия қобиғининг фикрлаш жараёнида асосий роль ўйнайдиган пешона қисми буришиб қолди.

Спиртли ичимликларни сурункали истеъмол қиладиган кишиларнинг юрак-томир фаолияти ҳам кўпинча асли ҳолига қайтариб бўлмас даражада издан чиқиб туради. Сурункали ичиш касалига чалинганларнинг фақат ярмисигина 55 ёшгача яшаши ҳақида аниқ маълумотлар тўпланган. Бундай кишилар орасида гипертония касаллиги оддий аҳоли ўртасидагига қараганда 3 баравар кўп тарқалган.

Медицина кузатувларидан яна шу нарса маълумки, меъёридан ортиқча ичилган арақ-вино нафас олиш органлари фаолиятини ҳам жуда сусайтириб юборади. Масалан, ўпка тўқималарининг касаллик туғдирувчи организмларга қаршилик кўрсатиш қобилияти кучсизланади. Бронхит, ўпка шамоллаши хасталиклари сурункали ичадиган кишиларда анча оғир кечади ва кўпинча асорат қолдиради.

Совет давлатининг энг катта бойлиги — халқ саломатлигидир. Ичкиликбозлик ва алкоголизм иллати эса энг аввало давлатнинг ана шу бойлигига катта зарар етказади. Шу боисдан ҳам Коммунистик партия ва Совет ҳукумати меҳнаткашлар саломатлигини муҳофаза қилиш хусусида ҳар томонлама тинимсиз ғамхўрлик қилиб келаётир.

Н. НАБИЕВА,
биология фанлари кандидати.

Редактор
Н. НАСИМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

СПОРТНИНГ ҚИШКИ ВА ЁЗГИ ТУРЛАРИ
БЎЙИЧА ОЛИМПИЯ РЕЗЕРВИ
ГРУППАЛАРИНИ ТАЙЁРЛОВЧИ
РЕСПУБЛИКА ЎҚУВ-МАШҚ МАРКАЗИ
САЛОМАТЛИК ВА БИОРИТМИК ГИМНАСТИКА ГРУППАЛАРИГА
ҚЎШИМЧА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ГРУППАЛАРГА 16 ЁШДАН БОШЛАБ ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ. ГРУППАЛАР ЁШ КАТЕГОРИЯЛАРИГА ҚАРАБ ТАШКИЛ ЭТИЛАДИ. МАШҒУЛОТЛАР ҲАФТАДА УЧ МАРТА ТАЖРИБАЛИ ТРЕНЕР-МЕТОДИСТЛАР ТОМОНИДАН ЎТКАЗИЛАДИ.

Қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилади: соғлиги ҳақидаги справка, касаллик тарихи варақасидан кўчирма, кардиограмма, 2 дона фотосурат.

МАШҒУЛОТЛАР ЎТКАЗИЛАДИГАН ЖОЙЛАР:

«ЮБИЛЕЙ» МАРКАЗИЙ СПОРТ ЗАЛИДА

биоритмик гимнастика группаларида эрталаб соат 7, 8 да, кечқурун 18, 19, 20, 21.00 да, ҳафтада уч марта.

Турли ёшдаги болалар учун фигурали учиш ва умумий жисмоний тайёргарлик машғулотлари бўйича пуллик абонемент группалари ташкил этилган:

4—5 ёшдан бошлаб фигурали учиш машғулотлари ўтиш учун;

7—15 ёшдан бошлаб умумий жисмоний тайёргарлик машғулотлари ўтиш учун.

Машғулотлар ҳафтада уч марта ўтказилади, бошланиш вақти — соат 19 ва 20.00 да.

«ЧИҒАТОЙ» СПОРТ БАЗАСИДА

«Саломатлик» ва умумий жисмоний тайёргарлик группаларида.

Машғулотларнинг бошланиш вақти — соат 8.00 да 19.00 да, ҳафтада уч марта.

Спорт жиҳозлари ва тренажёрлар сизнинг хизматингизда.

РЕСПУБЛИКА ВЕЛОТРЕКИДА

«Саломатлик» ва умумий жисмоний тайёргарлик группаларида.

Машғулотларнинг бошланиш вақти — соат 18.00 ва 19.00 да, ҳафтада уч марта.

Велосипедлар прокати сизнинг ихтиёрингизда.

ТЕННИС САРОЙИДА

«Саломатлик» ва умумий жисмоний тайёргарлик группаларида.

Машғулотлар — ҳафтада уч марта ўтказилади. Эрталаб соат 8, 9 да ва кечқурун 19.00 ва 20.00 да бошланади.

РЕСПУБЛИКА
ЎҚУВ-МАШҚ МАРКАЗИ (бирлашмаси)ДА
ҚУЙИДАГИ КЛУБЛАР ТАШКИЛ
ЭТИЛГАН:

хоккей ишқибозлари — «Юбилей» марказий спорт залида;
спортнинг ўйин турлари бўйича — Теннис саройида.

КЛУБЛАРГА ҲАММА ХОҲЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Справкаларни телефонлар орқали олиш мумкин.
«ЮБИЛЕЙ» МАРКАЗИЙ СПОРТ ЗАЛИ 46-07-53, 46-68-77.
«ЧИҒАТОЙ» СПОРТ БАЗАСИ — 29-07-24.
РЕСПУБЛИКА ВЕЛОТРЕКИ — 29-44-46.
ТЕННИС САРОЙИ — 62-76-83, 62-76-84.
Ўзбекистон реклама агентлиги (телефон 45-37-27).

ЭРКАКЛАРГА АТАЛГАН

ТОШКЕНТ ПАРФЮМЕРИЯ ФАБРИКАСИ «Ғ» ВИТАМИНЛИ КРЕМНИ ФАҚАТ ЭРКАКЛАРГА АТАБ ЧИҚАРМОҚДА.

У соқол олингандан кейин юзга суртиладиган пардоз воситасидир.

Бу крем юз терисини майинлаштириб, ёқимли ҳис қолдиради.

Бундан ташқари крем юз терисида терлашни камайтиради, тери яллиғланишини йўқотади, рангни тиниқ қилади.

Суртиш усули: озгина крем юзга суртиб сингдирилади ва оҳиста артилади.

Баҳоси — 50 тийин.

ТОШКЕНТ ПАРФЮМЕРИЯ ФАБРИКАСИ.

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ (телефон 45-37-27).

Ўзбекистон ССР
Госкомводстройи
«ТАШКЕНТВОДСТРОЙ»
трестининг
1-КЎЧМА МЕХАНИЗАЦИЯ
КОЛОННАСИ
ТУГАТИЛАДИ

Даъволар 24 майгача қабул қилинади.

Театр

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 30/IV да **Ўғрини қароқчи урди,** 1/V да **Курорт** (13.00 ва 19.30 да), 2/V да **Келинлар қўзғолони** (12.00), **Парвона** (19.30).

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
/ "Ташкентская правда" /

ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ОБКОМА КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА И ОБЛАСТНОГО СОВЕТА НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ

БИЗНИНГ АДРЕС: 700047, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

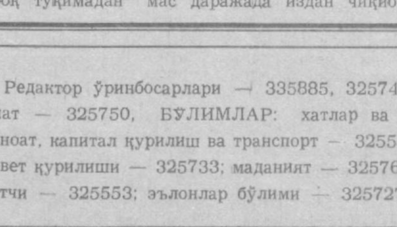

Редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916, 325748, масъул секретарь — 334808, 325353; секретариат — 325750, БЎЛИМЛАР: хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; партия турмуши — 325778; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325556; қишлоқ хўжалиги — 325647; пропаганда — 337010, 325749; совет қурилиши — 325733; маданият — 325767; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325645; тунги навбатчи — 325553; эълонлар бўлими — 325727.

Р. 08727. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64684. Б. 1593. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12